Ἀριθ. 143 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Γ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕκτος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

24 Σεπτεμβρίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφὴ ἐλήφθη ἐκ τῆς ἑπομένης αὐτογράφου ἐπιστολῆς, ἀποσταλείσης πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ὑπὸ τοῦ κ. Αἱμ. Λεγράν'

Ἐν Βιέννῃ, τῇ 16 Μαρτίου 1819.

Φίλτατε Νικολόπουλε,

Ἐν καιρῷ ἐλάβομεν τὰς ἀπὸ 20 δεκεμβρίου καὶ 26 φεβρουαρίου φιλικάς σου ἐπιστολάς. Ἐν ἄκρᾳ συντομίᾳ σὲ ἀποκρινόμεθα, διότι δὲν ἔχομεν καιρὸν οὔτε νὰ ξύσωμεν τ' αὐτί μας, κατὰ τὴν παροιμίαν. Παράξενον μᾶς ἐφάνη πῶς εὑρέθη τόσον ἐνδεὴς ἡ λεγομένη ἑταιρία τοῦ Λ. Ε., ὥστε νὰ μὴν ἔχῃ νὰ πληρώσῃ οὔτε 60 τάλληρα· ἀλλ' ἐλπίζομεν τέλος πάντων νὰ πλουτίσῃ, καὶ φρόντισε πλέον σὺ νὰ τὰ συνάξῃς, καὶ δέξου τα, φίλε, πρὸς χρῆσίν σου εἰς τὰς παρούσας σου ἀνάγκας. Ὅτι εἶσαι ὁ τιμιώτατος τῶν αὐτόθι φίλων μας, τὸ ἠσθάνθημεν πρὸ πολλοῦ, καὶ οὐδέποτε θέλουν κλονήσει συκοφαντίαι τὰ περὶ σοῦ φρονήματα ἡμῶν. Ὅταν σφάλλωμεν, συμβούλευέ μας ἐλευθέρως· ὅταν σφάλλῃς, θέλομεν σὲ συμβουλεύει ἐλευθέρως, καὶ ἂς λείψουν πλέον εἰς τὸ ἑξῆς οἱ περὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου λόγοι καὶ δισταγμοί. Ἂς ἀφήσωμεν ἄλλα τινὰ ἀνδράρια νὰ κατατυραννῶνται ἀπὸ τὰ τοιαῦτα παιδαριώδη πάθη, ἡμᾶς δὲ μόνον τὸ γλυκὺ πάθος τοῦ ἔρωτος τῆς πατρίδος ἂς καταναλώσῃ τὸν βίον μας· διό, φίλε, ὢν βέβαιος ὅτι κοπιάζων ὑπὲρ τοῦ Ἑρμοῦ κοπιάζεις ὑπὲρ τῆς φίλης πατρίδος, μὴ λείπῃς, ὅταν εὐκαιρῇς, νὰ μᾶς βοηθῇς τὸ κατὰ δύναμιν. Τὸ βιβλίον τοῦ Κοδρικᾶ καὶ τὴν Revue ἐλάβομεν. Μετ' ὀλίγον θέλεις ἰδεῖν εἰς τὸν *Ἑρμῆν* τοῦ πρώτου τὴν κρίσιν. Σιωπή!

Ἐλάβομεν καὶ τὴν εἴδησιν τῆς *Ἀθηνᾶς*[1] παράδοξος ἡ ἀνωνυμία τῶν ὑπουργῶν της· ὅταν τοὺς μάθῃς, σημείωσέ μας τους. Εὐχόμεθα νὰ ὠφελήσῃ. Τὴν ἔγκλειστον πρὸς τὸν κύριον Φωτήλαν ἐγχείρισον ἀσφαλῶς ὡς ἀναγκαίαν. Ὑγίαινε.

Οἱ φίλοι σου, ἐκδόται τοῦ Λ. Ἑρμοῦ
ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ
Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ.

* *

Ὁ Κωνσταντῖνος Κοκκινάκης ἐγεννήθη τῷ 1781 ἐν Χίῳ. Παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Θεοδοσίου, ἀνδρὸς ἐλλογίμου, ἐδιδάχθη τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ μαθηματικά. Ἀφοῦ δὲ διήκουσε μαθήματά τινα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Βουκουρεστίῳ, ἀπεστάλη εἰς Βιέννην πρὸς τελειοτέραν κατάρτισιν. Ὁ Κοκκινάκης ἐπ' ὀλίγον ἀκρασθεὶς τοὺς ἐν τῇ Αὐστριακῇ μητροπόλει διδάσκοντας σοφοὺς ἠναγκάσθη ὕστερον, δι' ἔλλειψιν τῶν πρὸς ζωάρκειαν συντελούντων, νὰ δεχθῇ θέσιν ἐν ἐμπορικῷ γραφείῳ.

Ὁ Κοκκινάκης ἠσχολήθη εἰς διαφόρους ἐκ τοῦ γερμανικοῦ καὶ γαλλικοῦ μεταφράσεις, ἤτοι τριῶν ἠθικῶν δραμάτων τοῦ Κοτζεβοῦ, τῆς ἱστορίας τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἰωσὴφ Νοβάκκου, ἐπιτομῆς τῆς ἱστορίας τοῦ Δομαιρὼν, τοῦ Ταρτούφου τοῦ Μολιέρου καὶ ἄλλων κοινωφελῶν συγγραμμάτων.

Ἐν ἔτει 1816 ὁ Κοκκινάκης, προτραπεὶς ὑπὸ τοῦ συμπατριώτου του Κοραῆ, ἀνέλαβε μετὰ τοῦ Θ. Φαρμακίδου τὴν ἔκδοσιν τῆς διακοπείσης φιλολογικῆς ἐφημερίδος ὁ *Λόγιος Ἑρμῆς*, ἐξακολουθήσας καὶ μετὰ τὴν ἐκ Βιέννης ἀναχώρησιν τοῦ συνεργάτου του τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, μέχρι τῆς 1 Μαΐου 1821, ὅτε ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως νὰ διακόψῃ τὴν ἔκδοσιν, ὑποχρεωθεὶς συνάμα νὰ δημοσιεύσῃ ἐν ἐκτάκτῳ παραρτήματι τὸ κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀφοριστικὸν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε'.

Χαρακτηρισθεὶς ὡς συνένοχος τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς μετ' ἄλλων ἐν Αὐστρίᾳ διατριβόντων Ἑλλήνων, καὶ μόλις ἐν ἔτει 1825 ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐλθὼν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον εἰς Αἴγιναν ἔλαβε τὴν ἐντολὴν ὑπὸ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἵνα καταγίνῃ εἰς μετάφρασιν διαφόρων διδακτικῶν βιβλίων. Μετέφρασεν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τὸ περὶ ἰχνογραφίας σύγγραμμα τοῦ Φραγκίρου πρὸς χρῆσιν τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων, ἐνῷ δὲ κατεγίνετο εἰς τὴν μετάφρασιν

1. Φιλολογικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἑλληνιστὶ ἐκδοθὲν, ἐν ἔτει 1819, ἐν Παρισίοις, περὶ οὗ ἰδὲ Ε' τόμον τῆς Ἑστίας, σελ. 240. Σ. τ. Ἑστίας.

τῆς καθολικῆς ἱστορίας τοῦ Ῥοτιγέρου ἀπεβίωσε, τῇ 16 Φεβρουαρίου 1831.

* * *

Ὁ Κοκκινάκης εἶνε γνωστὸς ἐν Ἑλλάδι ἰδίως ἐκ πατριωτικῶν τινων ᾀσμάτων υἱοθετηθέντων παρ' ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους καὶ ψαλλομένων ἄλλοτε κατὰ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἑλλάδος· γνωστότερον τούτων εἶνε τὸ ἐμβατήριον «Ὦ λιγυρὸν καὶ κοπτερὸν σπαθί μου», τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον περιτρέχει εἰς τὸ στόμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ΟΛΙΒΕΡ ΤΟΥΙΣΤ

Ἐκ τῶν τοῦ Καρόλου Δίκενς.

Συνέχεια· ἰδε σελ. 593.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Περαιτέρω λεπτομέρειαι περὶ τοῦ ἀξιολόγου γέροντος καὶ τῶν χρηστὰς ἐλπίδας ὑπισχνουμένων νεανίσκων.

Ἦτο πολὺ ἀργὰ τὴν ἐπαύριον ὅτε ὁ Ὄλιβερ ἠγέρθη ἀπὸ ὕπνον βαθύτατον καὶ παρατεταμένον. Ἐν τῷ δωματίῳ εὑρίσκετο μόνον ὁ Ἑβραῖος, ὅστις ἔψηνε καφὲν, καὶ ἐσύριττεν ἀνακινῶν αὐτὸν διὰ σιδηροῦ κοχλιαρίου. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἵστατο καὶ ἠκροᾶτο ὅταν ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουε κάτω τὸν ἐλάχιστον θόρυβον· ὅταν δ' ἐβεβαιοῦτο ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα ἐξηκολούθει νὰ συρίττῃ καὶ νανακινῇ τὸν καφέν.

Καίτοι ὁ Ὄλιβερ δὲν ἐκοιμᾶτο πλέον, δὲν ἦτο ὅμως καὶ ἐντελῶς ἔξυπνος· εὑρίσκετο εἰς τὴν ναρκωτικὴν ἐκείνην κατάστασιν, μεταξὺ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, καθ' ἣν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῶν περὶ αὐτὸν, ὀνειρεύεταί τις ἐντὸς πέντε λεπτῶν, ὅσα δὲν θὰ ὠνειρεύετο εἰς πέντε νύκτας, βαθύτατα κοιμώμενος μὲ καλῶς κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐντελῶς ἀπονεναρκωμένας τὰς αἰσθήσεις. Κατὰ τὰς τοιαύτας στιγμὰς ὁ ἄνθρωπος ἀναλογιζόμενος τὰ συμβαίνοντα ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ, κατανοεῖ τὴν δύναμιν τῶν λειτουργιῶν του, ὅταν ἀπελευθερούμενος τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος, ἐξορμᾷ μακρὰν τῆς γῆς, μηδαμῶς ὑπείκων εἰς τοὺς νόμους τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου.

Ἑτοιμασθέντος τοῦ καφὲ, ὁ Ἑβραῖος ἀπέθηκε τὸ ἀγγεῖον κατὰ γῆς, καὶ ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς ἐν ἐνδοιασμῷ, ὡσεὶ ἀγνοῶν τί νὰ ποφασίσῃ. Εἶτα ἐστράφη, ἐκύτταξε τὸν Ὄλιβερ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὀνομαστί. Ἐκεῖνος δὲν ἀπεκρίθη καὶ ἐφαίνετο ὡς εἰς βαθὺν ὕπνον βεβυθισμένος. Ὁ Ἑβραῖος ἡσυχάσας ὡς πρὸς αὐτὸν, διηυθύνθη ἀθορύβως εἰς τὴν θύραν, τὴν ἔκλεισε, καὶ ἔκ τινος ἐν τῷ δαπέδῳ καταπακτῆς ἐξήγαγε, καθ' ὅσον ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ ὁ Ὄλιβερ, μικρὰν πυξίδα, ἣν μετὰ προσοχῆς ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Οἱ ὀφθαλμοί του ἀπήστραπτον ἐν ᾧ διήνοιγε τὸ πῶμα καὶ παρετήρει τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἔφερε πλησίον τῆς τραπέζης παλαιὸν κάθισμα, ἐκάθησε, καὶ ἐξήγαγε τοῦ κιβωτιδίου λαμπρὸν χρυσοῦν ὡρολόγιον ἀπαστράπτον ἐξ ἀδαμάντων.

«Ἀχά! ἐμονολόγει ὁ Ἑβραῖος ὑψῶν τοὺς ὤμους, καὶ ἀπαισίως μειδιῶν. Ἄ, τὰ πονηρὰ μοσχομαγκόπαιδα! καὶ γενναῖα καὶ σταθερὰ ἕως τὴν τελευταίαν στιγμήν· οὔτε τοῦ παπᾶ ἠμποροῦν νὰ εἰποῦν ποῦ εἶναι ἡ κρυψώνα. Δὲν ἠμποροῦν νὰ *κουκουλώσουν*[1] τὸν γέρο Φέιγγιν. Καὶ βέβαια, τί τὸ ὄφελος εἰς αὐτούς; Μήπως αὐτὸ θὰ ἐξέντωνε τὸ σχοινὶ εἰς τὸ λαιμό τους, ἢ θά τους ἐγλύτωνεν ἀπὸ τὸ καρύδωμα;[2] ὄχι, ὄχι. Καλὰ παλληκάρια, καλὰ καὶ ἄξια παλληκάρια!»

Ἐν ᾧ ταπεινῇ τῇ φωνῇ ἔλεγε ταῦτα καὶ ἄλλα παραπλήσια, ὁ γέρων Ἑβραῖος ἐπανέθηκε τὸ ὡρολόγιον εἰς τὴν πυξίδα· ἐξήγαγεν ἡμίσειαν ἔτι δωδεκάδα αὐτῶν, ἅτινα μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκστάσεως ἐθεώρει, εἶτα δακτυλίους, ψέλλια, περιδέραια, καὶ παντοειδῆ ἄλλα κοσμήματα, πολυτιμότατα καὶ ἄριστα ἐξειργασμένα, ὧν οὐδὲ τὸ ὄνομα κἂν εἴξευρεν ὁ Ὄλιβερ.

Ὁ Ἑβραῖος ἐπανέθηκε καὶ ταῦτα εἰς τὴν πυξίδα, ἐξ ἧς ἐξήγαγε τελευταῖον κόσμημα τοσοῦτῳ μικρὸν ὥστε ἐχώρει εἰς τὸ κοῖλον τῆς παλάμης του· φαίνεται ὅτι εἶχεν ἐγκεχαραγμένην λεπτοτάτην τινὰ ἐπιγραφὴν, διότι ὁ Ἑβραῖος τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ προφυλάττων αὐτὸ διὰ τῆς χειρὸς ἐθεώρησεν ἐπὶ μακρὸν προσεκτικώτατα· τέλος ὡς ἀπελπισθεὶς νὰναγνώσῃ τὴν ἐπιγραφὴν, ἐπανέκλεισε τὸ κόσμημα ἐν τῇ πυξίδι καὶ ἀνακλιθεὶς ἐπὶ τῆς ἕδρας, ἐξηκολούθησε τὰς σκέψεις του.

«Τί ὡραῖον ὡς τόσον πρᾶγμα ἡ θανατικὴ ποινή! ἐψιθύριζεν. Οἱ νεκροὶ δὲν μετανοοῦν ποτέ! ποτὲ δὲν ἐπιστρέφουν οἱ νεκροὶ διὰ νὰποκαλύψουν δυσαρέστους ἱστορίας! Τί ἀσφάλεια διὰ τὸ ἐμπόριον! Πέντε εἰς τὴν σειρὰν κρεμασμένοι, καὶ κανεὶς νὰ μὴ ἀπομείνῃ γιὰ νὰ μοιράσῃ μὲ τὸν γέρο Φέιγγιν, ἢ νά τα λασπώσῃ!»[3]

Καὶ λέγων ταῦτα ὁ Ἑβραῖος ἔστρεψε πέριξ τοὺς μαύρους καὶ σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς του, οἵτινες συνήντησαν τοὺς τοῦ Ὄλιβερ. Τὸ παιδίον ἐθεώρει αὐτὸν μετ' ἀφώνου περιεργείας· ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ κατενόησεν ὁ Ἑβραῖος ὅτι ὁ Ὄλιβερ τὸν εἶχε παρατηρήσει· ἔκλεισε θορυβωδῶς τὸ σκέπασμα τοῦ κιβωτιδίου, καὶ ἁρπάσας ἐγχειρίδιον ἐκ τῆς τραπέζης ἠγέρθη μανιώδης· ἀλλ' ἔτρεμε τοσοῦτον, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ καταπεφοβισμένος Ὄλιβερ ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ ταλαντευομένην τὴν λεπίδα τοῦ ἐγχειριδίου.

«Τί εἶναι αὐτό; εἶπεν ὁ Ἑβραῖος. Διατί νά με παρατηρῇς; Δὲν ἐκοιμᾶσο! Τί εἶδες; Ἀποκρίσου γρήγορα, γρήγορα! ἂν θέλῃς τὴν ζωήν σου!

1. Προδώσωσι.
2. Ἀγχόνη.
3. Νὰ προδώσῃ.

— Δὲν ἠμποροῦσα νὰ κοιμηθῶ, ἀπεκρίνατο τεταραγμένος ὁ Ὄλιβερ. Λυποῦμαι πολὺ ἄν σας ἐτάραξα, σέρ.

— Ἤσουν ἔξυπνος πρὸ μιᾶς ὥρας; ἠρώτησεν ὁ Ἑβραῖος μετ' ἀπειλητικοῦ καὶ φοβεροῦ ἤθους.

— Ὄχι, σὲρ, ὄχι, εἶπεν ὁ Ὄλιβερ.

— Εἶσαι βέβαιος δι' αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ἑβραῖος, ἀπαίσιον βλέμμα ῥίπτων ἐπὶ τοῦ παιδός.

— Ἐκοιμώμην, σὲρ, ἀπεκρίνατο ζωηρῶς ὁ Ὄλιβερ, ἐκοιμώμην, πιστεύσατέ με.

— Καλά! καλά! φίλε μου, εἶπεν ὁ Ἑβραῖος, ἀναλαμβάνων ἀποτόμως τοὺς συνήθεις τρόπους του καὶ παίζων μὲ τὸ ἐγχειρίδιον προτοῦ ἀποθέσῃ αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπως δείξῃ ὅτι παιδιᾶς χάριν τὸ ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας. Ἤμην βέβαιος, φίλε μου. Ἤθελα μοναχὰ νά σε φοβίσω. Εἶσαι ὅμως γενναῖος, ναὶ, εἰς τὴν πίστιν μου, εἶσαι γενναῖος, Ὄλιβερ.» Καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔτριβε γελῶν τὰς χεῖρας, ῥίπτων ὅμως ἐνταῦτῳ καὶ ἀνήσυχον βλέμμα εἰς τὴν πυξίδα. «Εἶδες κἀνὲν ἀπὸ τὰ ὡραῖα αὐτὰ πράγματα, φίλε μου; εἶπεν ὁ Ἑβραῖος μετὰ βραχεῖαν σιγὴν, ἐπιθέτων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς πυξίδος.

— Ναὶ, σὲρ, ἀπεκρίνατο ὁ Ὄλιβερ.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ἑβραῖος ὠχριῶν. Εἶναι. . . . εἶναι ἰδικά μου, Ὄλιβερ. . . . εἶναι ἡ ὀλίγη περιουσία μου. . . . ὅλα ὅσα ἔχω διὰ νὰ περάσω τὰς ἡμέρας τῶν γηρατείων μου· μὲ λέγουν φιλάργυρον, φίλε μου, μόνον φιλάργυρον. . . . τίποτε ἄλλο.»

Ὁ Ὄλιβερ ἐσκέφθη ὅτι πράγματι πολὺ φιλάργυρος θὰ ἦτο ὁ γέρων, ἀφ' οὗ ἐν ᾧ εἶχε τόσα ὡρολόγια καὶ κοσμήματα, ἔζη εἰς κατοικίαν ῥυπαρὰν καὶ οἰκτροτάτην. Ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι πιθανῶς ἡ πρὸς τὸν Ἀπανωλαδιᾶν καὶ τὰ ἄλλα παιδία φιλοστοργία του ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ δαπανᾷ μέγα ποσὸν χρημάτων· προσεῖδεν εὐσεβάστως τὸν Ἑβραῖον καὶ ἠρώτησε δειλῶς ἂν εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ ἐγερθῇ.

«Βέβαια, φίλε μου, βέβαια, ἀπεκρίνατο ὁ γέρων. Ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ τὴν πόρτα εἶναι ἕνα κανάτι μὲ νερό. Πήγαινε νὰ τὸ εὕρῃς καὶ ἔλα νά σου δώσω καὶ μίαν λεκάνην, διὰ νὰ νιφθῇς, φίλε μου.»

Ὁ Ὄλιβερ ἠγέρθη, διῆλθε τὸ δωμάτιον καὶ ἔκυψε διὰ νὰ λάβῃ τὴν λάγηνον· ὅταν ἐγράφη ἡ πυξὶς εἶχεν ἀφανισθῆ.

Μόλις ἐνίφθη καὶ ἐτακτοποίησε τὰ πάντα, κενώσας, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἑβραίου, τὴν λεκάνην ἐκ τοῦ παραθύρου, καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἀπανωλαδιᾶς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ παιδὸς, ὃν τὴν προλαβοῦσαν ἑσπέραν εἶδεν ὁ Ὄλιβερ καπνίζοντα. Ὁ Ἀπανωλαδιᾶς παρουσίασεν αὐτῷ καθ' ὅλους τοὺς τύπους τὸν σύντροφόν του κύριον Τσάρλυ Μπέιτς. Ἀκολούθως ἐκάθησαν καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν τράπεζαν· τὸ πρόγευμα συνίστατο ἐκ τοῦ καφὲ καὶ νωπῶν ἀρτίσκων, μετὰ χοιρομηρίου, ἅτινα ὁ Ἀπανωλαδιᾶς ἐκόμισεν εἰς τὸ βάθος τοῦ πίλου του.

«Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Ἑβραῖος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ἀπανωλαδιᾶν καὶ πονήρως βλέπων τὸν Ὄλιβερ· ἐλπίζω, παιδιά μου, πῶς ἐδουλέψατε καλὰ τὸ πρωΐ.

— Μωρ' 'ς τὰ γιομάτα, ἀπήντησεν ὁ Ἀπανωλαδιᾶς.

— Εἶχε πολὺ δουλειά, προσέθηκεν ὁ Μπέιτς.

— Εἴσασθε ἄξια παλληκάρια, εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος· ἂς ἰδοῦμε τί ἔφερες Ἀπανωλαδιᾶ.

— Δύο πορτοφόλλια, ἀπεκρίθη ὁ νέος.

— Γιομάτα; ἠρώτησεν ὁ Ἰουδαῖος.

— Ἔτσι κ' ἔτσι, ἀπεκρίνατο ὁ Ἀπανωλαδιᾶς, ἐξάγων ἓν πράσινον καὶ ἓν ἐρυθρὸν χαρτοφυλάκιον.

— Δὲν εἶναι τόσῳ βαρειά, ὅσῳ ἠμποροῦσαν νὰ ἦναι, εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος, ἀφ' οὗ ἐπιμελῶς ἐξήτασε τὸ περιερχόμενον αὐτῶν. Ἀλλὰ εἶναι κατακαίνουργα καὶ καλῆς ἐργασίας· δὲν εἶναι μὲ τέχνη 'φτιασμένα, Ὄλιβερ;

— Βέβαια, σὲρ,» ἀπεκρίνατο ὁ Ὄλιβερ.

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἐκίνησεν εἰς σπασμωδικὸν γέλωτα τὸν κύριον Τσάρλυ Μπέιτς, πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τοῦ Ὄλιβερ, ὅστις οὐδὲν ἔβλεπε τὸ γελοῖον.

«Καὶ σὺ, φίλε μου, τί ἔφερες; ἠρώτησεν ὁ Φέιγγιν τὸν Τσάρλυ Μπέιτς.

— Μανδήλια, ἀπήντησεν ὁ κὺρ Μπέιτς, καὶ ἐξήγαγε τέσσαρα μανδήλια ἐκ τοῦ κόλπου του.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Ἑβραῖος ἐξετάζων αὐτὰ προσεκτικώτατα, εἶναι ἀξιόλογα. Ἀλλὰ δὲν τὰ ἐμαρκάρησες καλὰ, Τσάρλυ. Πρέπει νὰ ξεφτύσῃς ταῖς μάρκαις μὲ μίαν βελόναν· θὰ δείξωμεν εἰς τὸν Ὄλιβερ πῶς νὰ βγάνῃ ταῖς μάρκαις· ἔ, Ὄλιβερ; χά! χά!

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, σὲρ, εἶπεν ὁ Ὄλιβερ.

— Ἤθελες καὶ σὺ νά μου φέρῃς μανδήλια, ὅπως ὁ Τσάρλυ Μπέιτς, ἔ, Ὄλιβερ;

— Εὐχαρίστως, σὲρ, ἂν ἀγαπᾶτε νά με μάθετε,» ἀπεκρίθη ὁ Ὄλιβερ.

Ὁ κὺρ Μπέιτς ἔκρινε καὶ τὴν ἀπόκρισιν ταύτην τόσον ἀστείαν, ὥστε καὶ πάλιν ἀνεκάγχασεν· ἐπειδὴ δὲ ἔπινε συγχρόνως τὸν καφέν του, ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῇ ἀπὸ τοὺς γέλωτας.

«Εἶναι νόστιμη ῥεμούντα!» εἶπεν ὅταν ἠδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ, δικαιολογούμενος οὕτω διὰ τὴν οὐχὶ ἀβρόφρονα συμπεριφοράν του.

Ὁ Ἀπανωλαδιᾶς οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἐθώπευσε διὰ τῆς χειρὸς τὴν κόμην τοῦ Ὄλιβερ, ἧς μέγα μέρος ἔρριψε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ παρετήρησεν ὅτι ἐντὸς μικροῦ ὁ Ὄλιβερ θὰ ἐμβῇ εἰς τὸ νόημα. Ὁ γέρων, ἰδὼν ὅτι τὸ παιδίον ἠρυθρίασεν, ἤλλαξεν ὁμιλίαν καὶ ἠρώτησεν ἂν

ἦτο πολὺς κόσμος εἰς τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν, ἡ ὁποία ἐγένετο τὴν πρωΐαν. Ἡ ἔκπληξις τοῦ Ὄλιβερ ἐδιπλασιάσθη, διότι ἐκ τῶν ἀπαντήσεών των προέκυπτε προφανῶς ὅτι ἀμφότεροι οἱ παῖδες παρέστησαν εἰς ἐκτέλεσιν θανατικῆς ποινῆς, καὶ ἠπόρει πῶς εἶχον καιρὸν νὰ ἐργασθῶσι τόσῳ καλά.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, ὁ ἀστεῖος γέρων καὶ οἱ δύο παῖδες ἤρχισαν νὰ παίζωσι περίεργόν τι καὶ ἀλλόκοτον λίαν παιγνίδιον. Ἰδοὺ εἰς τί συνίστατο τοῦτο· ὁ Ἰουδαῖος ἔθηκεν εἰς ἓν τῶν θυλακίων τῶν περισκελίδων του μίαν ταμβακοθήκην, εἰς τὸ ἕτερον ἓν χαρτοφυλάκιον, εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου του ἓν ὡρολόγιον, συνεχόμενον μετὰ χρυσῆς ἁλύσεως, ἣν ἐπέρασεν εἰς τὸν λαιμόν του· ἐκάρφωσεν εἰς τὸ ὑποκάμισόν του καρφίδα μὲ ψευδεῖς ἀδάμαντας, ἐκόμβωσε μέχρι πώγωνος τὸ ἔνδυμά του, εἰς οὗ τὰ θυλάκια ἔθηκε τὸ μανδήλιόν του καὶ τὴν θήκην τῶν διόπτρων του. Περιεπάτει δὲ κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος ἐν τῷ δωματίῳ, κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον, ἀπαραλλάκτως ὡς περιπατοῦσιν οἱ γέροντες ἐν τῇ ὁδῷ· ὁτὲ μὲν ἵστατο πρὸ τῆς ἑστίας, ὁτὲ δὲ πρὸ τῆς θύρας, ὡσεὶ παρετήρει τὰ ἐκθέματα τῶν ἐργαστηρίων. Ἐνίοτε ἐκύτταζε μετὰ προσοχῆς περὶ αὐτόν, ὡσεὶ ἐφοβεῖτο τοὺς βαλαντιοτόμους, καὶ ἔψαυε τὰ θυλάκιά του πάντα ἀλληλοδιαδόχως, ὅπως ἴδῃ μήπως ἀπώλεσέ τι, καὶ πάντα ταῦτα μὲ τρόπον τόσῳ κωμικὸν καὶ τόσῳ φυσικόν, ὥστε ὁ Ὄλιβερ ἐξεκαρδίσθη γελῶν. Οἱ δύο παῖδες ἠκολούθουν κατὰ πόδας αὐτόν, καὶ ὁσάκις ἐστρέφετο, μετὰ τοσαύτης εὐκινησίας διέφευγον τὰ βλέμματά του, ὥστε ἀδύνατον καθίστατο νὰ παρακολουθήσῃ τις τὰς κινήσεις των. Ἐπὶ τέλους ὁ Ἀπανωλαδιᾶς ἐπάτησεν αὐτὸν εἰς τὸν πόδα, συγχρόνως δὲ ὁ Μπέιτς τὸν ὤθησεν ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ταμβακοθήκη, χαρτοφυλάκιον, ὡρολόγιον, ἅλυσις, καρφίς, μανδήλιον, τὰ πάντα, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς διοπτροθήκης, ἠφανίσθησαν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Ἐὰν ὁ γέρων ἠσθάνετο χεῖρά τινα εἴς τι τῶν θυλακίων του, ἔλεγεν εἰς ποῖον τὴν ἠσθάνετο, καὶ τότε τὸ παιγνίδιον ἤρχιζεν ἐκ νέου.

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο εἶχε πολλάκις ἐπαναληφθῆ, ὅτε δύο *κυρίαι* ἦλθον νὰ ἴδωσι τοὺς νέους κυρίους· ἡ μία τούτων ἐκαλεῖτο Μπέττυ, ἡ δ' ἑτέρα Νάνσυ· ἡ κόμη των ἦν πυκνή, ἀλλ' ἀτημέλητος, τὰ δ' ὑποδήματά των ἐν κακῇ καταστάσει· κυρίως εἰπεῖν δὲν ἦσαν ὡραῖαι, ἀλλ' ἦσαν εὔρωστοι, ῥοδοκόκκιναι, καὶ εἶχον τὸ βλέμμα αὔθαδες καὶ ἀποφασιστικόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τρόποι των ἦσαν εὐχάριστοι καὶ ἐλεύθεροι λίαν, ὁ Ὄλιβερ συνεπέρανεν ὅτι ἦσαν ἀξιαγάπητοι, καὶ ἀναμφιβόλως δὲν ἠπατᾶτο.

Ἡ ἐπίσκεψις διήρκεσε πολὺ· παραπονηθείσης μιᾶς τῶν νεαρῶν κυριῶν ὅτι ὁ στόμαχός της ἐπάγωσεν, ἐκόμισαν οἰνοπνευματώδη ποτά, καὶ ἡ συνδιάλεξις κατέστη ζωηροτέρα. Τέλος ὁ Τσάρλυ Μπέιτς παρετήρησεν ὅτι καιρὸς πλέον ἦτο νὰ παίξωσι τὸ *ζαρρὲ*, ὅπερ ὁ Ὄλιβερ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο γαλλικὰ καὶ ἐσήμαινον ὅτι πρέπει νὰ φύγωσι· διότι παραχρῆμα ὁ Ἀπανωλαδιᾶς, ὁ Μπέιτς καὶ ἀμφότεραι αἱ νεάνιδες ἐσηκώθησαν ν' ἀναχωρήσωσιν, ὁ δὲ γέρων Ἑβραῖος τοῖς ἔδωκε μετὰ γενναιότητος χρήματα διὰ νὰ διασκεδάσωσιν ἔξω.

«Αὐτὴ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι καθόλου δυσάρεστος· ἢ ὄχι, φίλε μου; ἠρώτησεν ὁ Φέιγγιν. Αὐτοὶ τώρα ποῦ εἶδες θὰ μείνουν ὅλην τὴν ἡμέραν ἔξω νὰ διασκεδάζουν.

— Ἐτελείωσαν τὴν ἐργασίαν τους, σέρ; ἠρώτησεν ὁ Ὄλιβερ.

— Ναί, εἶπεν ὁ Ἑβραῖος, ἐκτὸς ἐὰν εὕροῦν κἀμμία δουλειὰ νὰ κάμουν 's τὸν δρόμο· τότε νὰ ἦσαι βέβαιος δὲν τὴν ἀφίνουν. Ἔχε τους τύπον καὶ ὑπογραμμὸν, φίλε μου, βλέπε τὸ παράδειγμά τους, προσέθηκεν ὁ Ἑβραῖος, συνδαυλίζων συγχρόνως τὸ πῦρ τῆς ἑστίας. Νὰ κάμνῃς ὅ τι σοῦ λέγουν, νὰ τοὺς ὑπακούῃς εἰς ὅλα καὶ πρὸ πάντων τὸν Ἀπανωλαδιᾶν. Αὐτὸς θὰ γίνῃ μεγάλος ἄνθρωπος καὶ θά σε μορφώσῃ καὶ σὲ, ἂν ἀκολουθῇς τὸ παράδειγμά του. Φαίνεται ἔξω ἀπὸ τὴν τσέπη μου τὸ μανδήλί μου, φίλε μου; ἠρώτησε διακόπτων ἀποτόμως τὴν ὁμιλίαν του.

— Ναί, σὲρ, ἀπεκρίθη ὁ Ὄλιβερ.

— Προσπάθησε νά το πάρῃς χωρὶς νά το καταλάβω, ὅπως ἔκαμναν τὰ παιδιά τὸ πρωΐ, ὁποῦ ἐπαίζομεν.»

Ὁ Ὄλιβερ ἐσήκωσε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ βάθος τοῦ θυλακίου, ὡς εἶδε νὰ κάμνῃ τὴν πρωΐαν ὁ Ἀπανωλαδιᾶς, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἑτέρας ἔσυρεν ἐλαφρὰ τὸ μανδήλιον.

«Τὸ ἐπῆρες; ἠρώτησεν ὁ Ἰουδαῖος.

— Ἰδοὺ, σὲρ, εἶπεν ὁ Ὄλιβερ δεικνύων αὐτό.

— Εἶσαι ἐξαίρετο παιδί, φίλε μου, εἶπεν ὁ ἀστεῖος γέρων, θωπεύων διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὄλιβερ ἐν εἴδει ἐπιδοκιμασίας. Δὲν εἶδα ποτέ μου ἐπιτηδειότερο καὶ ἐξυπνότερο παιδί. Νὰ, πάρε ἕνα σελίνι διὰ τὸν κόπον σου· ἐὰν ἐξακολουθήσῃς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, θὰ γίνῃς ὁ μεγαλείτερος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας. Τώρα, ἔλα νά σε μάθω νὰ ξεμαρκάρῃς τὰ μανδήλια.»

Λίαν ἐκπεπληγμένος ὁ Ὄλιβερ ἐθαυμάζετο τὸν νοῦν αὐτοῦ νὰ ἐννοήσῃ ποίαν σχέσιν εἶχεν ἡ χάριν ἀστειότητος ταχυδακτυλουργικὴ ὑπεξαίρεσις τοῦ μανδηλίου μὲ τοὺς μεγάλους ἄνδρας· ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἕνεκα τῆς ἡλικίας του, ὁ Ἑβραῖος θὰ εἴξευρε περισσότερα ἀπὸ αὐτόν· ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ μετὰ ζήλου ἠσχολήθη εἰς τὸ νέον ἔργον του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Ὁ Ὄλιβερ γνωρίζει καλλίον τοὺς νέους αὐτοῦ συντρόφους καὶ προσκαλεῖται πεῖραν ἀντὶ πολλοῦ. Καίτοι σύντομον τὸ κεφάλαιον τοῦτο, μεγάλην ὅμως ἐνέχει σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἥρωος.

Ὁ Ὄλιβερ ἔμεινε πολλὰς ἡμέρας ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Ἰουδαίου, καταγινόμενος εἰς τὸ νὰ φαιρῇ τὰ σημεῖα ἐκ τῶν μανδηλίων, ἅτινα ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ εἰσήγοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ νὰ μετέχῃ ἐνίοτε τοῦ παιγνιδίου, ὅπερ περιεγράψαμεν, καὶ ὅπερ τακτικῶς καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐπανελάμβανον ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ δύο παῖδες. Μετά τινα καιρὸν ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ αὐτὸν μεγίστη ἐπιθυμία νὰναπνεύσῃ τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ πολλάκις μετ' ἐπιμονῆς παρεκάλεσε τὸν γέροντα νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ ὑπάγῃ ὅπως συνεργασθῇ μετὰ τῶν νέων συντρόφων του.

Ὁ Ὄλιβερ τοσούτῳ μᾶλλον ἐπεθύμει δραστηριότατα νὰ ἐργασθῇ, καθ' ὅσον ἠδυνήθη νὰ κρίνῃ τὴν ἀμείλικτον τοῦ γέροντος Ἑβραίου αὐστηρότητα. Ὁσάκις ὁ Ἀπανωλαδιᾶς καὶ ὁ Τσάρλυ Μπέιτς ἐπέστρεφον τὴν ἑσπέραν κεναῖς ταῖς χερσὶ, ἀπηύθυνεν αὐτοῖς μακρὰς νουθεσίας περὶ τῶν ἀτοπημάτων τῆς νωθρότητος καὶ τῆς ἀργίας, καὶ ὅπως ἐγχαράξῃ βαθύτερον εἰς τὴν μνήμην των τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ὦσιν ἐργατικοὶ καὶ δραστήριοι, ἔστελλεν αὐτοὺς νὰ κοιμηθῶσι νήστεις. Ἅπαξ μάλιστα κατήντησε νὰ τους κρημνίσῃ ἐκ τῆς κλίμακος· ἀλλ' ἡ ζέσις τῶν ἐναρέτων αὐτοῦ προτροπῶν δὲν παρέφερεν αὐτὸν συχνάκις μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου.

Τέλος, ὡραίαν τινὰ πρωΐαν, ἐχορηγήθη τῷ Ὄλιβερ ἡ τοσοῦτον ποθητὴ ἄδεια· ἀπὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν τὰ πρὸς διόρθωσιν μανδήλια ἐσπάνιζον, κατ' ἀναλογίαν δὲ ἠλαττοῦντο καὶ τὰ δεῖπνα· τὰ αἴτια ταῦτα συνετέλεσαν ἴσως εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ γέροντος Ἰουδαίου· ὅπως ἂν ᾖ, εἶπε τῷ Ὄλιβερ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἔθεσεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν φυλακὴν τοῦ Τσάρλυ Μπέιτς καὶ τοῦ φίλου του Ἀπανωλαδιᾶ.

Ἐξῆλθον καὶ οἱ τρεῖς· ὁ Ἀπανωλαδιᾶς μὲ τὰς χειρίδας ἀνεστραμμένας καὶ στραβὰ τὸν πῖλον, κατὰ τὸ σύνηθες· ὁ κὺρ Μπέιτς περιεπάτει χάσκων, τὰς χεῖρας ἔχων εἰς τὰ θυλάκιά του· ἐν μέσῳ τούτων ὁ Ὄλιβερ ἐσκέπτετο ποῦ ἄρά γε μετέβαινον, καὶ τί εἴδους ἐργασίαν θὰ ἐδίδασκον αὐτῷ.

Ἐβάδιζον τόσον ἀμερίμνως, οἱ δὲ τρόποι των ἦσαν μᾶλλον τρόποι ἀέργων καὶ κεχηναίων, ὥστε ὁ Ὄλιβερ ἤρχισε νὰ πιστεύῃ ὅτι ἐξῆλθον ἵνα ἀπατήσωσι τὸν γέροντα κύριον καὶ οὐχὶ ἵνα μεταβῶσι πρὸς ἐργασίαν. Ὁ Ἀπανωλαδιᾶς εἶχε τὴν κακὴν συνήθειαν νὰρπάζῃ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν ἐντυγχανόντων παιδίων καὶ νὰ τὸ σφενδονίζῃ εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν αὐλήν· ὁ Τσάρλυ Μπέιτς ἀφ' ἑτέρου ἐφαίνετο ἀσαφεστάτας ἔχων ἰδέας περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας· ἐκ τῶν ἐκθεμάτων τῶν ἐμπόρων ἥρπαζε ταχυδακτυλουργικῶς γεώμηλα καὶ κρόμμυα, ἅτινα ἔρριπτεν εἰς τὰ θυλάκιά του, θυλάκια τοσοῦτον εὐρέα, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι κατεῖχον ὅλην τὴν ἐνδυμασίαν του. Ὁ Ὄλιβερ ἐθεώρει κακίστην τοιαύτην διαγωγὴν καὶ ἕτοιμος ἦτο νὰ δηλώσῃ τὴν πρόθεσίν του νὰ ἐπανέλθῃ ὡς ἠδύνατο εἰς τὴν οἰκίαν, ὅτε ἐπέσπασε τὴν προσοχήν του παραδοξοτάτη μεταβολὴ τῶν τρόπων τοῦ Ἀπανωλαδιᾶ.

Εἶχον ἐξέλθει ἐκ στενωποῦ τινὸς, μικρὸν ἀπεχούσης τοῦ Κλάρκενγουελ (Clarkenwell), ὅπερ κατὰ παράδοξον κατάχρησιν τῶν λέξεων ἐξακολουθοῦσι καλοῦντες ὡς πρότερον *Πρασίνην πλατεῖαν*, ὅτε ὁ Ἀπανωλαδιᾶς ἔστη ἀποτόμως, ἐπέθηκε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ ἔνευσεν εἰς τοὺς συντρόφους του νὰ ὀπισθοχωρήσωσι μετὰ μεγάλης προφυλάξεως.

«Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ Ὄλιβερ.

— Σιωπὴ, εἶπεν ὁ Ἀπανωλαδιᾶς· βλέπεις τὸ γεροπερίστερο ἐκεῖνο ἐμπροστὰ εἰς τὴν μύστρα τοῦ βιβλιοπωλείου;

— Τὸν γέροντα ἐκεῖνον κύριον, εἰς τὴν ἄλλην ἄκρη τοῦ δρόμου; εἶπεν ὁ Ὄλιβερ. Βέβαια τὸν βλέπω.

— Θὰ τοῦ γίνῃ ἡ δουλειὰ, εἶπεν ὁ Ἀπανωλαδιᾶς.

— Περίφημο κελεποῦρι!» προσέθηκεν ὁ Τσάρλυ Μπέιτς.

Ὁ Ὄλιβερ παρετήρει ἔκθαμβος ἀμφοτέρους, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τους ἐρωτήσῃ, διότι πάραυτα αὐτοὶ ἔτρεξαν ἀκροποδητὶ καὶ ἔστησαν ὄπισθεν τοῦ γέροντος κυρίου, περὶ οὗ ὡμίλησαν. Ὁ Ὄλιβερ ἠκολούθησεν αὐτοὺς εἰς τινων βημάτων ἀπόστασιν, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ ὢν ἂν ἔπρεπε νὰ προχωρήσῃ ἢ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἔστη ἀκίνητος καὶ θεωρῶν τοὺς συντρόφους του ὡς ἐνεός.

Ὁ γέρων κύριος ἐφαίνετο πολὺ ἀξιοσέβαστος, εἶχε κεκονιαμένην τὴν κεφαλὴν καὶ χρυσᾶ δίοπτρα. Ἔφερεν ἔνδυμα βαθέος πρασίνου χρώματος, οὗ τὸ περιλαίμιον ἐκ μέλαινος βελούδου, λευκὰς ἀναξυρίδας καὶ ῥάβδον ἐκ καλάμου βαμβοῦ ὑπὸ μάλης. Εἶχε λάβει ἓν βιβλίον ἐκ τῶν ἐκτεθειμένων πρὸ τοῦ βιβλιοπωλείου, καὶ ἀνεγίνωσκεν ὄρθιος αὐτὸ μετὰ τοσαύτης προσοχῆς, ὡσεὶ εὑρίσκετο εἰς τὸ γραφεῖόν του ἐπὶ ἀναπαυτικοῦ ἐξηπλωμένος ἀνακλίντρου. Πιθανῶς μάλιστα καὶ ἐφαντάζετο τοῦτο, διότι τόσον ἦτο ἀπερροφημένος ἐκ τῆς ἀναγνώσεως, ὥστε δὲν ἔβλεπε πλέον οὔτε τὰ ἐκθέματα τοῦ βιβλιοπωλείου, οὔτε τὴν ὁδὸν, οὔτε τοὺς δύο παῖδας, οὐδ' οἱονδήποτε ἄλλο, ἐκτὸς τοῦ βιβλίου του, ὅπερ ἀνεγίνωσκεν εὐσυνειδήτως, στρέφων τὸ φύλλον ὅταν ἔφθανεν εἰς τὸ τέλος σελίδος τινὸς,

ἐπαναλαμβάνων τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τὸν πρῶτον στίχον τῆς ἑπομένης σελίδος καὶ ἐξακολουθῶν οὕτως ἀπὸ σελίδος εἰς σελίδα μετ' αὔξοντος ἐνδιαφέροντος.

Φαντάσθητε τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον τοῦ Ὄλιβερ, ὅστις ἵστατο ὀλίγα βήματα ὄπισθεν, μετὰ προσοχῆς παρατηρῶν τὰ συμβαίνοντα, ὅταν εἶδε τὸν Ἀπανωλαδιᾶν εἰσάγοντα τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ γέροντος κυρίου, ἐξάγοντα ἐκ τούτου ἓν μανδήλιον, ὅπερ μετεβίβασεν εἰς τὸν Τσάρλυ Μπέιτς, καὶ εἶτα μετὰ τοῦ συντρόφου του μετὰ μεγάλης ταχύτητος ἀπομακρυνομένους καὶ ἀφανιζομένους εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ ὅλα τὰ μυστήρια τῶν μανδηλίων, τῶν ὡρολογίων, τῶν κοσμημάτων, καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἰουδαίου, ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ παιδίου. Ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ἀκίνητος, ἐκ τοῦ τρόμου δὲ τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἔβραζε τὸ αἷμά του, ὥστε ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἔρριψαν ἐντὸς καμίνου· εἶτα περίτρομος καὶ ἐν μεγάλῃ συγχύσει, ἀγνοῶν καὶ αὐτὸς τί ἐποίει, ἤρχισε νὰ τρέχῃ πάσῃ δυνάμει.

Ταῦτα πάντα ἐγένοντο ἐντὸς ἑνὸς λεπτοῦ, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ὁ Ὄλιβερ ἤρχισε νὰ τρέχῃ, ὁ γέρων κύριος ζητήσας τὸ μανδήλιον εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ μὴ εὑρὼν αὐτὸ ἐστράφη ἀποτόμως. Ὅταν εἶδε τὸ παιδίον φεῦγον οὕτω ταχέως, ἐσκέφθη κατὰ φυσικὸν λόγον ὅτι αὐτὸ τὸ ἔκλεψε· ἔτρεξε λοιπὸν πρὸς καταδίωξιν τοῦ Ὄλιβερ, χωρὶς νὰ φίσῃ τὸ βιβλίον του, κραυγάζων παντὶ σθένει· «Πιάστε τον! κλέπτης!»

Εἰς τὰς κραυγὰς τοῦ γέροντος ἐκείνου δὲν ἐβράδυναν νὰ προστεθῶσι καὶ ἄλλαι. Ὁ Ἀπανωλαδιᾶς καὶ ὁ κὺρ Μπέιτς, ὅπως μὴ ἐφελκύσωσι τρέχοντες τὴν προσοχήν, μόλις ἔκαμψαν τὴν ὁδὸν καὶ εἰσέδυσαν πρὸς ἀσφάλειαν εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα πλάγιον δρομίσκον. Ἀκούσαντες τὰς κραυγὰς *Κ.λέπτης*! καὶ ἰδόντες τὸν Ὄλιβερ φεύγοντα καὶ διωκόμενον, κατενόησαν ἀμέσως τί συνέβαινε, ἐξῆλθον πάραυτα εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ὡς ἀγαθοὶ πολῖται συνέδραμον τὸν διώκοντα κραυγάζοντες πρὸς σύλληψιν τοῦ κλέπτου!

Ἡ τοιαύτη ἐφαρμογὴ τοῦ θαυμαστοῦ ἀξιώματος τῶν φιλοσόφων περὶ αὐτοσυντηρήσεως ἦν ἄγνωστος ὅλως τῷ Ὄλιβερ· ἕνεκα τῆς ἀγνοίας του ταύτης, αἱ κραυγαὶ τῶν δύο συντρόφων του συνετάραξαν καὶ κατεφόβισαν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον· ἐπέσπευσε λοιπὸν τὸν δρόμον του, ἐν ᾧ ὁ γέρων κύριος καὶ οἱ δύο παῖδες ἐδίωκον κατὰ πόδας αὐτόν.

«Κλέπτης! κλέπτης!» Ἡ κραυγὴ αὕτη ἐνέχει τι τὸ μαγικόν· ὁ ἔμπορος καταλείπει τοὺς λογαριασμούς του καὶ ὁ καρραγωγὸς τὸ ἁμάξιόν του· ὁ κρεωπώλης ἀφίνει τὴν τράπεζάν του, ὁ ἀρτοποιὸς τὸν κλίβανόν του, ὁ γαλακτοπώλης τὸ δοχεῖόν του, ὁ ἀχθοφόρος τὸ φορτίον του, ὁ μαθητὴς τοὺς βώλους του, ὁ ἐργάτης τοῦ δρόμου τὴν ἀξίνην του καὶ τὸ παιδίον τὴν *σβοῦράν* του. Πάντες ὁρμῶσιν ἀναμίξ, ἐν ἀταξίᾳ, κραυγάζοντες, ὠρυόμενοι, ἀνατρέποντες τοὺς διαβάτας εἰς τὴν καμπὴν τῶν ὁδῶν, ἐξερεθίζοντες τοὺς κύνας καὶ τρομάζοντες τὰς ὄρνιθας. Ὁδοί, πλατεῖαι, στοαί, τὰ πάντα ἀντηχοῦσι τὴν αὐτὴν κραυγήν· «Κλέπτης! κλέπτης!» Πληθὺς φωνῶν προστίθενται εἰς τὴν κραυγὴν ταύτην, καὶ τὸ πλῆθος αὐξάνει εἰς πᾶσαν στροφὴν τῆς ὁδοῦ. Ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του, ζυμῶνον τὸν βόρβορον, ἢ παταγοῦν ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων· παράθυρα ἀνοίγονται, κάτοικοι ἐξέρχονται τῶν οἰκιῶν των καὶ προστίθενται εἰς τὸ πλῆθος. Σύμπαν τὸ ἀκροατήριον ἀφίνει ἔρημον τὸ ὕπαιθρον θέατρον τοῦ Πολιχινέλλου καὶ ἑνοῦται μετὰ τῶν ἄλλων, ἐνισχύον διὰ τῶν κραυγῶν του τὴν φωνήν· «Κλέπτης! κλέπτης!»

«Κλέπτης! κλέπτης!» Εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐρριζωμένον τὸ πάθος τῆς καταδιώξεως. Ταλαίπωρον παιδίον ἀσθμαῖνον, κατάκοπον, ἡμιθανὲς ἐκ τοῦ τρόμου, ἄφθονον ἀποστάζον ἱδρῶτα, ἐντείνει τὰς προσπαθείας του ὅπως μὴ συλληφθῇ· διώκουσιν αὐτὸ κατὰ πόδας, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ χωρίζον τοὺς διώκτας ἀπὸ τὸν καταδιωκόμενον διάστημα βραχύνεται, καὶ βαθμηδὸν καθ' ὅσον αἱ δυνάμεις του ἐξαντλοῦνται, διπλασιάζονται αἱ κραυγαὶ καὶ ἐπιτείνονται αἱ λοιδορίαι. «Κλέπτης! Πιάστε τον!» ἐπιφωνοῦσι χαίροντες. Ἀ! βέβαια, πιάστε τον δι' ἀγάπην Θεοῦ, πιάστε τον, φιλανθρωπίας χάριν!

Ἐπὶ τέλους τὸν συλλαμβάνουσι. Ἔξοχον τῇ ἀληθείᾳ κατόρθωμα. Κεῖται ἐκτάδην κατὰ γῆς καὶ τὸ πλῆθος συνωθεῖται περὶ αὐτὸν μετὰ σπουδῆς. Ὅλοι θέλουσι νὰ τὸν ἴδωσι.

«Παραμερίσατε!

— Ἀφίσατέ το νὰ ἀναπνεύσῃ!

— Ὄχι δά! Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον!

— Ποῦ εἶναι ὁ κύριος;

— Ἐδῶ εἶναι.

— Κάμετε τόπον εἰς τὸν κύριον.

— Εἶναι αὐτὸ τὸ παιδίον, κύριε;

— Ναί.»

Ὁ Ὄλιβερ ἔκειτο ἐκτάδην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καταλασπωμένος, αἱμοπτύων, καὶ μὲ ἀγωνίαν καὶ θάμβος παρατηρῶν τὸ περικυκλοῦν αὐτὸν πλῆθος, ὅταν ὁ γέρων κύριος εἰσέδυσεν εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου καὶ ἀπεκρίνατο εἰς τὰς ἀπευθυνθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις μετ' ἀμηχανίας.

«Ὦ! εἶπε μειλιχίως, φοβοῦμαι πολὺ μήπως δὲν εἶναι αὐτό!

— Φοβεῖται! ἠκούσθη ψιθυρισμὸς τοῦ πλήθους· ὁ καλὸς ἄνθρωπος!

— Τὸ δυστυχισμένο παιδί! εἶπεν ὁ κύριος· εἶναι κτυπημένον.

— Ὄχι, σὲρ, εἶπε χυδαῖός τις καὶ ἀγροῖκος ἀνὴρ, προχωρῶν, ἐγὼ τοῦ κατάφερα μίαν γροθιὰ καὶ ἔκοψα μάλιστα καὶ τὰ χέρια μου 'ς τὰ 'δόντια του· ἐγὼ τὸ ἐτσάκωσα, σέρ.»

Καὶ ταὐτοχρόνως ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸν πῖλόν του καὶ ὑπεμειδίασε εὐήθως, ἀναμένων νὰ λάβῃ κἄτι τι διὰ τὸν κόπον του. Ἀλλ' ὁ γέρων κύριος προσεῖδεν αὐτὸν μετ' ἀηδίας, καὶ παρετήρησε μετ' ἀνησυχίας τινὸς, ὡσεὶ ἐζήτει μέσον διὰ νὰ δραπετεύσῃ καὶ αὐτός. Καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἐπεπείρᾶτο νὰ το κάμῃ, προκαλῶν διὰ τούτου νέαν καταδίωξιν, ὅτε κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς στιγμὴν διέσχισε τὸ πλῆθος ἀστυνομικός τις ὑπάλληλος, τὸ τελευταῖον πάντοτε καταφθάνον πρόσωπον εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις, καὶ συνέλαβε τὸν Ὄλιβερ ἀπὸ τοῦ περιλαιμίου.

«Ἔλα, ὀρθός! τῷ εἶπε τραχέως.

— Δὲν εἶμαι ἐγὼ, σέρ· ὄχι, ἀλήθεια, δὲν εἶμαι ἐγώ· εἶναι δύο ἄλλα παιδιά, ἔλεγεν ὁ Ὄλιβερ δάκνων τὰς χεῖρας ἐξ ἀπελπισίας· θὰ εὑρίσκωνται κάπου ἐδῶ κοντά.

— Ὦ, ὄχι! εἶναι πολὺ μακρυά, εἶπεν ὁ ὑπάλληλος, ὅστις νομίζων ὅτι χλευάζει τὸν Ὄλιβερ, ἔλεγεν ὅμως ἀλήθειαν· διότι ὁ Ἀπανωλαδιᾶς καὶ ὁ Τσάρλυ Μπέιτς τὸ ἔστριψαν εἰς τὴν πρώτην καμπὴν τῆς ὁδοῦ. Ἔλα, ὀρθός!

— Μή τον κακοποιῆτε, εἶπεν ὁ γέρων κύριος μετὰ συμπαθείας.

— Καὶ ποῖος τὸν κακοποιεῖ; ἀπεκρίθη ὁ ὑπάλληλος· καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἴσως τῶν λόγων του ἔσχισε μέχρι τοῦ μέσου τῆς ῥάχεως τὸ ἔνδυμα τοῦ Ὄλιβερ. Ἔλα, σὲ γνωρίζω· δὲν μοῦ τὰ πωλοῦν ἐμὲ αὐτά· θὰ σταθῇς 'ς τὰ πόδια σου, κρεμάλα!»

Ὁ Ὄλιβερ, ὅστις μόλις ἠδύνατο νὰ σταθῇ, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀνεγερθῇ, ὁ δὲ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος· βαδίζων ταχεῖ βήματι ἔσυρεν αὐτὸν ἐκ τοῦ περιλαιμίου· ὁ γέρων κύριος συνώδευσεν αὐτοὺς, βαδίζων παραπλεύρως τοῦ ὑπαλλήλου· πολλοὶ δ' ἐκ τοῦ πλήθους προσεπάθουν νὰ προπεράσωσι, καὶ στρέφοντες τὴν κεφαλὴν, ἐθεώρουν τὸν Ὄλιβερ· οἱ ἀγυιόπαιδες ἐπεφώνουν ἀγαλλόμενοι καὶ ἠκολούθουν τὴν συνοδίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ τοῦ πταισματοδίκου κυρίου Φάγκ καὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀπέκτησε δικαιοσύνην.

Ἡ πρᾶξις ἐτελέσθη ἐν τῇ περιφερείᾳ γνωστοτάτου πταισματοδίκου, καὶ ἐγγύτατα τοῦ καταστήματος ἐν ᾧ οὗτος ἤδρευε. Τὸ πλῆθος λοιπὸν δὲν ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συνοδεύσῃ ἐπὶ μακρὸν τὸν Ὄλιβερ. Ἐν Μάττον Χίλλ ὡδήγησαν αὐτὸν ὑπὸ χαμηλόν τινα θόλον εἰς ἀκάθαρτον αὐλὴν, κειμένην ὄπισθεν τοῦ βωμοῦ τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας. Ἐκεῖ συνήντησαν ἄνθρωπόν τινα μεγαλόσωμον, πυκνὰς φέροντα παραγναθίδας εἰς τὸ πρόσωπον καὶ δέσμην κλειδῶν ἀνὰ χεῖρα.

«Τί καινούριο; ἠρώτησεν οὗτος ἀμερίμνως.

— Ἕνας νέος κλέπτης, ἀπεκρίνατο ὁ ὁδηγῶν τὸν Ὄλιβερ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος.

— Σᾶς ἔκλεψαν, σέρ; ἠρώτησεν ὁ κλειδοῦχος.

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ γέρων κύριος, ἀλλὰ δὲν εἶμαι βέβαιος ἂν αὐτὸ τὸ παιδὶ ἦτον ὁποῦ μοῦ ἔκλεψε τὸ μανδήλιόν μου. Θά... θὰ προετίμων νὰ μείνῃ τὸ πρᾶγμα ἕως ἐδῶ.

— Πρέπει νὰ παρουσιασθῆτε αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐνώπιον τοῦ κυρίου πταισματοδίκου, σὲρ, εἶπεν ὁ κλειδοῦχος. Ἡ αὐτοῦ ἐντιμότης θὰ ἦναι εὔκαιρος ὕστερον ἀπὸ ὀλίγας στιγμάς. Ἀπὸ ἐδῶ, κακοῦργε!»

Οὕτω προσεκάλει τὸν Ὄλιβερ νὰ εἰσέλθῃ εἰς μικρόν τινα θάλαμον, οὗ ὁμιλῶν ἤνοιγε τὴν θύραν. Ἠρεύνησαν τὸν Ὄλιβερ, δὲν εὗρον τίποτε ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐκλείδωσαν.

Ὁ θάλαμος ἐκεῖνος ὡμοίαζε πολὺ πρὸς θολωτὸν ὑπόγειον, ἦτο σκοτεινότατος, ἡ δὲ ἀκαθαρσία του ἐνέπνεε βδελυγμίαν. Διότι ἦτο τότε πρωΐα τῆς δευτέρας, ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας τοῦ σαββάτου εἶχον φυλακισθῆ ἐν αὐτῷ ἓξ μεθυσμένοι· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι λεπτομέρεια ἀσήμαντος. Ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀστυνομικοῖς σταθμοῖς ἄνδρες καὶ γυναῖκες δι' ἐλάχιστα πταίσματα καθείργνυνται ἀναμὶξ ἐν φυλακαῖς, πρὸς ἃς παραβαλλομένη ἡ Νηουγκαίιτ, ἡ φυλακὴ τῶν μεγίστων κακούργων, εἶναι αὐτόχρημα μέγαρον. Ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τούτου δύναται εὐχερέστατα νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ὀρθότητα τῆς συγκρίσεως ἐνεργῶν νὰ κλεισθῇ ἐν τοιαύτῃ φυλακῇ.

Ὁ γέρων κύριος ἐφάνη ὅσον καὶ ὁ Ὄλιβερ λυπηθεὶς, ὅταν ἡ κλεὶς τοῦ δεσμοφύλακος ἐστράφη ἐν τῷ κλείθρῳ, καὶ ἔρριψε τὰ βλέμματα στένων ἐπὶ τοῦ βιβλίου, τῆς ἀθώας αἰτίας ὅλου ἐκείνου τοῦ κακοῦ.

«Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ τοῦ παιδίου ἔχει κἄτι τι, τὸ ὁποῖον μοὶ ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον, ἐσκέπτετο ὁ γέρων κύριος βηματίζων κατὰ μόνας καὶ θωπεύων σύννους τὸν πώγωνα διὰ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ βιβλίου. Νὰ ἦναι ἀθῶον; ὡς νὰ ὁμοιάζῃ... μὲ ποῖον τάχα νὰ ὁμοιάζῃ, εἶπεν ἱστάμενος ἀποτόμως καὶ παρατηρῶν ἀτενῶς τὸν ἀέρα. Κἄπου ἔχω ἰδεῖ ὁμοίαν φυσιογνωμίαν.»

Ἀφ' οὗ ἐπί τινα λεπτὰ ἐσκέφθη οὕτως ὁ γέρων κύριος, σύννους πάντοτε, εἰσῆλθεν εἰς τὸν μικρὸν ἀντιθάλαμον, εἰς ὃν ἀμέσως ἔμβαινέ τις ἐκ τῆς αὐλῆς· ἐκάθησεν εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἀνεθεώρει κατὰ νοῦν πλῆθος φυσιογνωμιῶν, ἃς πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν εἶχεν ἰδεῖ.

«Ὄχι, ἐσκέφθη ὑψῶν τὴν κεφαλήν· θὰ ἦναι πλάσμα τῆς φαντασίας μου.»

Ἀλλὰ καὶ αὖθις ἐβυθίσθη εἰς τὸ πέλαγος τῶν

ἀναμνήσεών του. Ὅλαι ἐκεῖναι αἱ μορφαί, ἃς ἐπεκλήθη, δὲν ἦτο εὔκολον νὰ ἐκδιωχθῶσιν οὕτω ταχέως. Ἐπανέβλεπε φίλα καὶ ἐχθρὰ πρόσωπα, ἄλλα πρόσωπα σχεδὸν ἄγνωστα αὐτῷ, πρόσωπα δροσερῶν νεανίδων, νῦν δ' ἐρρυτιδωμένων γραιῶν· ἄλλα, ὧν δὲν ἐρείσθη ὁ θάνατος, ἀλλ' ὧν ἡ μνήμη, νικῶσα τοῦτον, ἀναπαρίστη τὸ πάλαι κάλλος ἐν πάσῃ τῇ αἴγλῃ αὐτοῦ. Ἐπανέβλεπεν αὐτά, τοὺς λαμπροὺς ὀφθαλμούς των, τὰ θελκτικὰ μειδιάματα, ἅτινα ἐπιχέουσιν οὕτως εἰπεῖν ἀκτῖνας φωτὸς εἰς τὴν ψυχήν, ἐκτὸς τοῦ ἀργιλώδους περικαλύμματος αὐτῆς· ἀναμνήσεις, αἵτινες μᾶς κάμνουσι νὰ ὀνειροπολῶμεν τὸ ἰδίον ἐκεῖνο κάλλος, τὸ ἐπιζῶν τοῦ θανάτου, φαεινότερον δὲ καὶ διαρκέστερον τοῦ ἐπιγείου κάλλους· πρόσωπα πλήρη γοητείας, ἅτινα μᾶς ἡρπάσθησαν, ὅπως διὰ γλυκείας λάμψεως διαφωτίζωσι τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγουσαν ὁδόν.

Ἀλλ' ἐπὶ μηδεμιᾶς τῶν μορφῶν ἐκείνων κατώρθωσε νανεύρῃ ὁ γέρων κύριος τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ὄλιβερ. Αἱ ἀναμνήσεις, ἃς ἐπεκλήθη, προεκάλεσαν βαθύτατον στεναγμὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ κατ' εὐτυχίαν του ἦτο φύσει πολὺ ἀφῃρημένος, ἐπανέλαβε τὴν ἀνάγνωσίν του καὶ ἐλησμόνησε τὰ ἐπίλοιπα.

Τῆς ἐκστάσεως ταύτης ἐξήγαγεν αὐτὸν ὁ δεσμοφύλαξ, ὅστις τὸν ἤγγιζεν εἰς τὸν ὦμον, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἔκλεισε τότε τὸ βιβλίον του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ ἤδρευεν ὁ σεβαρὸς καὶ διάσημος κύριος Φάγκ.

Τὸ ἀκροατήριον ἐκεῖνο ἔβλεπεν εἰς τὴν ὁδόν· εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ ἐκάθητο ὁ κύριος Φάγκ ἐπὶ ἕδρας ὑψηλῆς, πλησίον δὲ τῆς θύρας ἐπὶ μικροῦ ξυλίνου θρανίου εὑρίσκετο ὁ ταλαίπωρος Ὄλιβερ, περίτρομος ἐκ τοῦ ἐπιβλητικοῦ θεάματος, ὅπερ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἀνειλίσσετο.

Ὁ κύριος Φάγκ ἦν μετρίου ἀναστήματος, φαλακρός· αἱ σπάνιαι τρίχες τῆς κόμης του ἐκάλυπτον μόλις τὸ ὄπισθεν τοῦ κρανίου καὶ τοὺς κροτάφους· τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ ἐξέφραζον σκληρότητα, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἦν ἐρυθρότατον. Ἐὰν ἦτο πραγματικῶς νηφάλιος καὶ ἐγκρατής, ἠδύνατο νὰ καταμηνύσῃ τὸ πρόσωπόν του ἐπὶ δυσφημισμῷ, βέβαιος ὅτι θὰ κατεδικάζετο τοῦτο εἰς σπουδαίαν χρηματικὴν ἀποζημίωσιν.

Ὁ γέρων κύριος ἐχαιρέτισεν αὐτὸν ὑποκλινῶς, καὶ προχωρήσας εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ, εἶπεν ἐγχειρίσας αὐτῷ τὸ ἐπισκεπτήριόν του· «Τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομα καὶ αὕτη ἡ διεύθυνσίς μου, σέρ·» εἶτα ὀπισθοχώρησε δύο ἢ τρία βήματα, περιμένων νὰ τῷ ἀποτείνωσι τὸν λόγον.

Συνέβη ὅμως κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ κύριος Φάγκ νὰναγινώσκῃ τὴν πρωΐνὴν ἐφημερίδα, ἐν ᾗ ἐγίνετο λόγος περί τινος ἀποφάσεως ἣν αὐτὸς ἀρτίως ἐξέδοτο. Ἡ ἐφημερὶς ἐλέγχουσα τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην ἐπεκαλεῖτο δι' ἑκατοστὴν φορὰν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἐπίβλεψιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ τούτου πταισματοδίκου. Ἡ ἀνάγνωσις αὕτη κατέστησε τὸν κύριον Φάγκ ἔξαλλον· ὕψωσε μετὰ δυσαρεσκείας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἠρώτησεν ἀποτόμως·

«Ποῖος εἶσθε;»

Ὁ γέρων κύριος, ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐρωτήσει, ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὸ ἐπισκεπτήριόν του.

«Κλητήρ! ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ ἄτομον; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φάγκ, ῥίπτων μετὰ περιφρονήσεως μακρὰν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπισκεπτήριον καὶ τὴν ἐφημερίδα.

— Ὀνομάζομαι, εἶπεν ὁ γέρων κύριος εὐγενῶς, ὀνομάζομαι Μπράουνλω· ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως ὅπως καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ, ὅστις, προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ νόμου, προσβάλλει δωρεὰν καὶ μηδαμῶς προκληθεὶς ἀνθρώπους εὐυπολήπτους.»

Συγχρόνως δὲ ὁ κύριος Μπράουνλω περιέφερεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τὰ βλέμματα, ὡσεὶ ζητῶν τινα, ἵνα ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησίν του.

«Ἀστυνομικὲ κλητήρ! εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ, διὰ τί κατηγορεῖται τὸ ἄτομον τοῦτο;

— Δὲν ὑπάρχει κἀμμία κατηγορία κατ' αὐτοῦ, εὐγενέστατε, ἀπεκρίνατο ὁ κλητήρ· παρουσιάζεται ὡς μηνυτὴς τοῦ παιδίου αὐτοῦ, εὐγενέστατε.»

Τοῦτο εἴξευρε κάλλιστα ὁ εὐγενέστατος, ἐσκόπει ὅμως διὰ τῆς ἐρωτήσεώς του νὰ ἐξυβρίσῃ ἀτιμωρητὶ τὸν γέροντα ἐκεῖνον.

«Παρουσιάζεται λοιπὸν ὡς μηνυτὴς κατὰ τοῦ παιδίου αὐτοῦ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φάγκ μετὰ περιφρονήσεως προσβλέπων τὸν κύριον Μπράουνλω ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἂς δώσῃ τὸν ὅρκον.

— Προτοῦ ὁρκισθῶ, ἐπεθύμουν νὰ εἴπω μίαν λέξιν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ἐὰν δὲν παριστάμην μάρτυς, οὐδέποτε θὰ ἐπίστευον....

— Σιωπήσατε, κύριε, εἶπεν ὁ πταισματοδίκης προπετῶς.

— Ὄχι, κύριε, θὰ ὁμιλήσω, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Σιωπήσατε ἀμέσως, ἢ διατάσσω νὰ σας πετάξωσιν ἔξω. Εἶσθε αὐθάδης, ἀναιδής! Πῶς τολμᾶτε νὰ ὁμιλῆτε τοιουτοτρόπως πρὸς ἕνα δημόσιον λειτουργόν!

— Πῶς! ἀνεφώνησεν ὁ γέρων κύριος, καταπόρφυρος ἐξ ὀργῆς.

— Ὁρκίσατε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον! εἶπεν ὁ Φάγκ πρὸς τὸν γραμματέα. Δὲν θέλω νὰκούσω οὐδὲ λέξιν πλέον. Ὁρκίσατέ τον.»

Ἡ ἀγανάκτησις τοῦ κυρίου Μπράουνλω εἶχε φθάσει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· ἀλλά, σκεφθεὶς ὅτι ἡ παραφορά του θὰ ἔβλαπτε τὸν Ὄλιβερ, ἐκρατήθη καὶ συνήνεσε νὰ ὁρκισθῇ παραχρῆμα.

«Τώρα, εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ, διὰ τί κατηγορεῖτε τὸ παιδίον αὐτό; Τί ἔχετε νὰ καταθέσητε, σέρ;

— Ἥμην πρὸ τῆς θύρας ἑνὸς βιβλιοπωλείου, ... ἤρχισε νὰ λέγῃ ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Σιωπήσατε, σέρ! εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ. Ἀστυνομικὲ κλητήρ! Ποῦ εἶναι ὁ ἀστυνομικὸς κλητήρ; Ἔμπρὸς, ἂς ὁρκισθῇ. Περὶ τίνος πρόκειται, ἀστυνομικὲ κλητήρ;»

Ἐκεῖνος τότε ἐξέθηκε ταπεινῶς καὶ εὐπειθῶς, ὅτι συνέλαβε τὸ παιδίον, ὅτι ἐρευνήσας οὐδὲν εὗρεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὅτι οὐδὲν πλέον εἴξευρεν.

«Ὑπάρχουσι μάρτυρες; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φάγκ.

— Ὄχι, κύριε πταισματοδίκα,» ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος.

Ὁ κύριος Φάγκ ἐσιώπησεν ἐπί τινας στιγμάς· εἶτα, στραφεὶς πρὸς τὸν κύριον Μπράουνλω, εἶπε μετὰ θυμοῦ:

«Θέλετε ἢ οὐ νὰ διατυπώσητε κατηγορίαν κατὰ τοῦ παιδίου αὐτοῦ; Ὡρκίσθητε: ἐὰν τώρα ἀρνηθῆτε νὰ παράσχητε ἀποδείξεις, θά σας τιμωρήσω δι' ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὰς ἀρχάς· θά σας τιμωρήσω, μά...»

Μὰ ποῖον, μὰ ποίαν, ἄγνωστον· ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ δεσμοφύλαξ ἔθηξαν δυνατὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὁ δὲ πρῶτος ἀφῆκε νὰ πέσῃ μετὰ κρότου κατὰ γῆς ὀγκῶδές τι βιβλίον· ἁπλῆ τῆς τύχης σύμπτωσις, ἧς ἕνεκα δὲν ἠκούσθη τὸ τέλος τῆς φράσεως.

Καίτοι διακοπτόμενος καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου Φάγκ, ὁ κύριος Μπράουνλω προσεπάθησε νὰφηγηθῇ τὸ συμβάν· εἶπεν ὅτι ἐκ στιγμιαίας παραφορᾶς ἔτρεξε κατόπιν τοῦ παιδίου διότι εἶδε καὶ αὐτὸ νὰ φεύγῃ τρέχον· προσέθηκε δὲ ὅτι ἤλπιζεν, ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ πταισματοδίκης θὰ ἔκρινε τὸν Ὄλιβερ, οὐχὶ κλέπτην, ἀλλὰ συνεργὸν κλοπῆς, ὅτι θὰ ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἐπιεικείας, ἐντὸς τοῦ νόμου πάντοτε.

«Ἄλλως δὲ τὸ παιδίον αὐτὸ εἶναι πληγωμένον, εἶπε καταλήγων· καὶ φοβοῦμαι, προσέθηκε ζωηρῶς, παρατηρῶν τὸν Ὄλιβερ, πολὺ φοβοῦμαι μὴ εἶναι ἀσθενές, βαρέως ἀσθενές.

— Ὤ, βέβαια, αὐτὸ ἐννοεῖται, εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ μυκτηριστικῶς. Ἔμπρὸς, μικρὲ τυχοδιῶκτα. Δὲν θέλω καμώματα ἐγώ· δὲν πιάνουν τόπον. Τὸ ὄνομά σου;»

Ὁ Ὄλιβερ προσεπάθησε νὰποκριθῇ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰρθρώσῃ λέξιν· ἦτο ὠχρὸς ὡς πτῶμα καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἡ αἴθουσα ἐστροφοδινεῖτο περὶ αὐτοῦ.

«Τὸ ὄνομά σου, μάγκα; εἶπεν ὁ Φάγκ μετὰ φωνῆς βροντώδους. Κλητήρ, ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά του;»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπετείνοντο πρὸς γονδρόν τινα ἄνθρωπον φέροντα ὑπενδύτην ἐκ ῥαβδωτοῦ ὑφάσματος, ἱστάμενον δὲ παρὰ τὸ δρύφακτον· ἔκυψεν οὗτος πρὸς τὸν Ὄλιβερ καὶ ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησιν· βλέπων ὅμως ὅτι τὸ παιδίον δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ τῷ ἀπαντήσῃ, καὶ σκεφθεὶς ὅτι περαιτέρω σιγὴ θὰ παρώργιζε τὸν δικαστὴν καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου θὰ ἐξεδίδετο αὐστηροτέρα ἀπόφασις, ἀπεκρίνατο κατὰ τύχην:

«Λέγει ὅτι καλεῖται Τὼμ Οὐάιτ, σέρ.

— Ἀρνεῖται νὰ ὁμιλήσῃ, ἔ! εἶπεν ὁ Φάγκ· πολὺ καλά, πολὺ καλά. Ποῦ κατοικεῖ;

— Ὅπου ἠμπορεῖ, σέρ, ἀπεκρίνατο πάλιν ὁ κλητήρ, ὡσεὶ ἐπανελάμβανεν ἀπάντησιν τοῦ Ὄλιβερ.

— Ἔχει γονεῖς; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φάγκ.

— Λέγει ὅτι τοὺς ἔχασεν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας, εὐγενέστατε,» ἀπεκρίνατο ὁ κλητὴρ κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον.

Ἡ ἀνάκρισις εὑρίσκετο εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅτε ὁ Ὄλιβερ ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ στρέφων ἱκετευτικὰ βλέμματα περὶ αὐτόν, ἐζήτησε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς ἓν ποτήριον ὕδατος.

«Ἀνοησίαις καὶ ψευτοκαμώματα, εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ. Μὴ ζητεῖς νὰ γελάσῃς ἐμένα.

— Νομίζω ὅμως ὅτι πραγματικῶς δὲν εἶναι καλά, ἐτόλμησε νὰ παρατηρήσῃ ὁ κλητήρ.

— Εἰζεύρω ἐγὼ τί λέγω, εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ.

— Προσέξατε, εἶπεν ὁ γέρων κύριος πρὸς τὸν κλητῆρα, ὑψῶν ἐξ ὁρμεμφύτου τὰς χεῖρας. Θὰ πέσῃ.

— Παραμερίσατε, ἀστυνομικὲ ὑπάλληλε, ἀνεκραύγασεν ὁ Φάγκ ταχέως. Ἂς πέσῃ ἂν ἔχῃ ὄρεξιν.»

Ὁ Ὄλιβερ ἐπωφελήθη τῆς καλοκἀγάθου ταύτης ἀδείας καὶ ἔπεσε βαρέως ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Ἔμεινεν ἀναίσθητος· οἱ παριστάμενοι κλητῆρες προσέβλεπον ἀλλήλους, οὐδεὶς ὅμως ἐτόλμησε νὰ δράμῃ πρὸς βοήθειαν τοῦ παιδίου.

«Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι προσποιεῖται; εἶπεν ὁ κύριος Φάγκ, ὡσεὶ ἡ πτῶσις ἐκείνη ἦν ἀπόδειξις τῶν λόγων του· ἀφήσατέ το κατὰ γῆς καὶ θὰ βαρυνθῇ ἐντὸς ὀλίγου.

— Τί ἀπόφασιν θὰ ἐκδώσητε, σέρ; ἠρώτησεν ὁ γραμματεὺς ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Θά τον καταδικάσω συνοπτικῶς εἰς τρίμηνον φυλάκισιν, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Φάγκ. Μὲ καταναγκαστικὴν ἐργασίαν, ἐννοεῖται. Κενώσατε τὸ ἀκροατήριον»

Ἤδη ἤνοιγον τὴν θύραν καὶ δύο ἄνθρωποι ἡτοιμάζοντο νὰπαγάγωσι τὸν Ὄλιβερ ἀναίσθητον εἰς τὴν φυλακήν, ὅταν μεσόκοπός τις ἀνὴρ, καλοῦ ἐξωτερικοῦ, ἂν καὶ πτωχὸς ὡς ἐδείκνυε τὸ μαῦρον καὶ τετριμμένον ἔνδυμά του, εἰσώρμησεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸ δρύφακτον.

«Σταθῆτε! σταθῆτε! μὴ τὸν ἀπάγητε! ἀνεφώνησεν ὁ νεοελθών, ἀσθμαίνων. Δι' ἀγάπην Θεοῦ, περιμείνατε μίαν στιγμήν!»

Ἂν καὶ οἱ μεγαλοφυεῖς ἄνδρες, οἱ προεδρεύοντες τῶν τοιούτων δικαστηρίων, ἐξασκοῦσιν αὐθαίρετον ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ὑπολήψεως, τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς τῶν ὑπηκόων τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος· ἂν καὶ ἐν τοῖς περιβόλοις τούτοις διαδραματίζονται καθημερινῶς σκηναὶ ἀποσπῶσαι τὰ δάκρυα ἀγγέλων, τὸ κοινὸν ἀποκλείεται αὐτῶν καὶ μόνον ἐκ τῶν ἐφημερίδων μανθάνει ἀτελῶς τὰ ἐν αὐτοῖς συμβαίνοντα. Οὐκ ὀλίγον λοιπὸν ὠργίσθη ὁ κύριος Φάνγκ, ἰδὼν ἕνα ἄνθρωπον ἐλθόντα ἄνευ ἀδείας καὶ μετὰ τρόπου προδίδοντος ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν δικαστικὴν ἀρχήν.

«Τί εἶναι; ποῖος εἶναι αὐτός; διώξατέ τον, ἀνεκραύγασεν ὁ κύριος Φάνγκ. Κενώσατε τὸ ἀκροατήριον.

— Θέλω νὰ ὁμιλήσω, εἶπεν ὁ νεοελθών. Δὲν θέλω νὰ ἐξέλθω. Εἶδον τὰ πάντα. Εἶμαι ὁ βιβλιοπώλης. Ζητῶ νὰ καταθέσω ἐνόρκως. Οὐδεὶς δύναται νά με διώξῃ. Πρέπει νά με ἀκούσητε, κύριε Φάνγκ. Δὲν ἠμπορεῖτε νά μοι ἀρνηθῆτε τοῦτο.»

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὡμίλει ἐν τῷ δικαιώματί του. Ἐφαίνετο ἀποφασιστικὸς καὶ ἀμετατρέπτου χαρακτῆρος· τὸ πρᾶγμα καθίστατο σοβαρόν, καὶ πᾶσα ἄρνησις θὰ συνεπήγετο σπουδαίας συνεπείας.

«Ὁρκίσατε τὸ ἄτομον αὐτό, ὑπετονθόρυσεν ὁ Φάνγκ, ἑκὼν ἀέκων. Ἔλα, τί ἔχετε νὰ καταθέσητε;

— Ἰδού, εἶπεν ὁ βιβλιοπώλης. Εἶδον τρία παιδία, αὐτὸ τὸ συλληφθὲν καὶ ἄλλα δύο, περιπατοῦντα εἰς τὸ ἀντίπεραν μέρος τῆς ὁδοῦ, ἐν ᾧ ὁ κύριος ἀνεγίνωσκε. Τὴν κλοπὴν διέπραξεν ἐν ἀπὸ τὰ δύο ἄλλα· τὸ εἶδον μὲ τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμούς, ὡς εἶδον ὁμοίως τὴν ἔκπληξιν καὶ τὴν ἀπορίαν τοῦ εὑρισκομένου ἐνώπιόν σας.»

Ταῦτα εἶπεν ὁ ἔντιμος βιβλιοπώλης ἀσθμαίνων, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἡσύχασε καὶ ἠδυνήθη ἐν ἀνέσει νὰφηγηθῇ λεπτομερῶς πῶς συνέβη ἡ κλοπή.

«Διατί δὲν ἤλθατε γρηγορώτερα; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φάνγκ μετά τινας στιγμὰς σιωπῆς.

— Δὲν εἶχα κἀνένα διὰ νὰ φυλάξῃ τὸ κατάστημα, ἀπεκρίθη ὁ βιβλιοπώλης. Ὅλοι ἔτρεξαν πρὸς καταδίωξιν τοῦ κλέπτου. Μόλις πρὸ πέντε λεπτῶν εὗρον ἕνα, καὶ ἀμέσως ἔτρεξα νὰ ἔλθω ἐδῶ.

— Ὁ μηνυτὴς λοιπὸν ἀνεγίνωσκεν, ἢ ὄχι; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φάνγκ μετὰ νέαν σιγήν.

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ μάρτυς, ἀνεγίνωσκε τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀκόμη κρατεῖ εἰς χεῖρας.

— Ἀ! ἄ! τὸ βιβλίον αὐτό; εἶπεν ὁ Φάνγκ. Τὸ ἐπλήρωσε;

— Ὄχι, ἀκόμη, ἀπήντησεν ὁ βιβλιοπώλης ὑπομειδιῶν.

— Δὲν τὸ ἐσυλλογίσθην, πραγματικῶς, καλέ μου ἄνθρωπε, ἀπήντησεν ἀφελῶς ὁ ἀφῃρημένος γέρων.

— Ὡραῖος τῇ ἀληθείᾳ κατήγορος, καταμηνύων ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης ἓν δυστυχισμένον παιδίον, εἶπεν ὁ Φάνγκ, καταβάλλων κωμικὰς προσπαθείας διὰ νὰ φανῇ συμπονῶν τὸν Ὄλιβερ. Νομίζω, σὲρ, ὅτι ἐπήρατε τὸ βιβλίον μὲ τρόπον λίαν ἀξιόμεμπτον, διὰ νὰ μὴ εἴπω τι πλέον, καὶ εἶσθε πολὺ εὐτυχής, διότι ὁ βιβλιοπώλης δὲν σᾶς καταμηνύει διὰ τοῦτο. Ἂς σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα τοῦτο, σὲρ, ἄλλως δὲν θὰ διαφύγητε τὸν πέλεκυν τοῦ νόμου. Ἀναιρῶ τὴν κατὰ τοῦ παιδίου τούτου ἐκδοθεῖσαν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. Κενώσατε τὴν αἴθουσαν.

— Διάβολε! ἀνεφώνησεν ὁ γέρων κύριος, μὴ δυνάμενος νὰ συγκρατήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν ὀργήν του. Διάβολε! θέλω...

— Κενώσατε τὴν αἴθουσαν! ἀνεκραύγασεν ὁ πταισματοδίκης. Κλητῆρες, μὲ ἀκούετε! Κενώσατε τὴν αἴθουσαν!»

Ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη, ὁ δὲ κύριος Μπράουνλω ὡδηγήθη ἔξω, κρατῶν τὸ βιβλίον εἰς τὴν μίαν χεῖρα, τὴν ῥάβδον του εἰς τὴν ἑτέραν καὶ ὑπὸ ἀκατασχέστου θυμοῦ κατεχόμενος.

Ἔφθασεν εἰς τὴν αὐλὴν, ἐκεῖ δὲ κατηυνάσθη ὅλος ὁ θυμός του. Ὁ μικρὸς Ὄλιβερ Τουΐστ ἔκειτο ἐκτάδην κατὰ γῆς· τὸ ὑποκάμισόν του ἦτο ἀνοικτὸν, τοὺς δὲ κροτάφους του εἶχον βρέξει διὰ ψυχροῦ ὕδατος· ἦτο ὠχρὸς ὡς νεκρὸς, τὰ δὲ μέλη του ἐκινοῦντο σπασμωδικῶς.

«Ταλαίπωρον παιδίον! ταλαίπωρον παιδίον! εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, κύπτων πρὸς τὸν Ὄλιβερ· ἂς τρέξῃ κἀνεὶς νὰ φέρῃ ἀγρήγορα μίαν ἄμαξαν!»

Ἔφερον τὴν ἄμαξαν καὶ ὁ Ὄλιβερ ἀπετέθη μετὰ προσοχῆς ἐφ' ἑνὸς τῶν προσκεφαλαίων αὐτῆς, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐκάθησεν ὁ γέρων κύριος.

«Θέλετε νὰ σας συνοδεύσω; ἠρώτησεν ὁ βιβλιοπώλης.

— Βεβαιότατα, καλέ μου φίλε, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ σας λησμονήσω καὶ πάλιν. Κρατῶ πάντοτε ἐκεῖνο τὸ κατηραμένον βιβλίον σας. Ἀναβῆτε. Ταλαίπωρον παιδίον! Δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν στιγμήν.»

Ὁ βιβλιοπώλης ἐπέβη τῆς ἁμάξης καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησαν.

Ἕπεται συνέχεια. **Π

ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΜΙΑΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς περὶ χαρακτῆρος).

Ὑπάρχει λόγιον διδάσκον ὅτι πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ μέγιστα συντελεῖ καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία, ὅπως καὶ τὰ προτερήματα τοῦ ἀνθρώπου. Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς γνώμης ταύτης, βέβαιον ὅτι ἡ εὐτυχία ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς ὁμαλότητος τοῦ ἤθους, ἐκ τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἀνοχῆς, τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον

ἀγάπης. Καὶ εἶναι ἀληθέστατον τὸ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ῥηθὲν, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀναζητοῦντες τὸ καλὸν ἀνευρίσκομεν τὸ ἡμέτερον.

Ὑπάρχουσι φύσεις τόσῳ πλουσίως πεπροικισμέναι, ὥστε γνωρίζουσι ν' ἀνευρίσκωσι πανταχοῦ τὸ καλόν. Δι' αὐτὰς αἱ μέγισται τῶν συμφορῶν ἐνέχουσι καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς παρηγορίας ἢ τῆς χαρᾶς· οὐδὲ ὑπάρχει δι' αὐτὰς οὐρανὸς τόσον σκοτεινὸς, ὥστε νὰ μὴ διαβλέπωσιν ἡλιακὴν ἀκτῖνα. Ὁ ἥλιος δὲν εἶναι πάντοτε ὁρατὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν τοιαύτης φύσεως ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρηγορίαν ἀνευρίσκουσιν ἐν τῇ σκέψει ὅτι εἶναι εἰς τὴν θέσιν του, κεκαλυμμένος ἐκεῖ δι' ἀγαθόν τι καὶ συνετὸν αἴτιον.

Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἶναι ἀληθῶς ἐπίφθονοι. Ἔχουσιν ἀκτινοβόλημα ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, ἀκτινοβόλημα ἡδονῆς, εὐαρεσκείας, εὐσεβοῦς εὐθυμίας, φιλοσοφίας, ὀνομάσατε αὐτὸ ὅπως θέλετε. Ἡ καρδία των εἶναι πεποτισμένη ὑπὸ ἡλιακοῦ φωτὸς, καὶ τὸ πνεῦμά των χρωματίζει διὰ τῶν ἰδίων χρωμάτων πάντα τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα βλέπουσι. Ὅταν ἔχωσι λύπας ὑφίστανται ταύτας γενναίως, ἄνευ ἀντεγκλήσεων καὶ μεμψιμοιρίας· δὲν καταναλίσκουσι τὴν δραστηριότητα αὐτῶν εἰς ἀνωφελεῖς κλαυθμηρισμοὺς, ἀλλ' ἀνδρείως παλαίουσι καὶ γνωρίζουσι νὰ συλλέγωσι τὰ ὀλίγα ἄνθη, ἅτινα συναντῶσιν ἐν τῇ πορείᾳ των.

Δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι οἱ ἄνθρωποι, περὶ ὧν ὁ λόγος εἶναι ἐλαφρόνοες καὶ ἐπιπόλαιοι, τοὐναντίον οἱ ἐξοχώτεροι ἄνδρες, οἱ νοημονέστεροι εἶναι ἐν γένει οἱ εὐθυμότεροι, οἱ ἀξιεραστότεροι, οἱ πλήρεις ἐμπιστοσύνης καὶ εἰλικρινείας. Ὁ σώφρων ἀνὴρ, ὁ εὐρεῖαν ἔχων τὴν διάνοιαν, γινώσκει νὰ διακρίνῃ τὴν ἠθικὴν λάμψιν διὰ μέσου τοῦ πυκνοτάτου σκότους. Ἐν τῇ ἐνσκηψάσῃ συμφορᾷ βλέπει ἐρχόμενον τὸ ἀγαθὸν, ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τὴν τάσιν τῆς φύσεως πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας, ἐν ταῖς δοκιμασίαις τοῦ βίου τὴν τιμωρίαν καὶ τὴν διδασκαλίαν, ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ τοῖς πόνοις διδάσκεται τὸ θάρρος, τὴν πεῖραν καὶ τὰ ἄριστα διδάγματα τοῦ πρακτικοῦ βίου.

Ὅταν ὁ Ἱερεμίας Τάϋλορ ἀπώλεσεν ὅ,τι εἶχεν, ὅταν ἡ μὲν οἰκία αὐτοῦ ἐλεηλατήθη, ἡ δὲ οἰκογένεια ἐξεδιώχθη καὶ ἡ περιουσία του παρεκατετέθη εἰς μεσεγγύησιν, ἠδυνήθη ἔτι νὰ γράψῃ τὰ ἑξῆς· «Ἔπεσα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁρπάγων καὶ τῶν κλεπτῶν· ἀφῄρεσαν ἀπ' ἐμοῦ τὸ πᾶν. Τί μοὶ ἐναπέμεινε; Ἀναζητῶ περὶ ἐμὲ καὶ βλέπω ὅτι μοὶ ἀφῆκαν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τὴν ἀξιέραστον γυναῖκά μου, πολλοὺς φίλους πρὸς παρηγορίαν καί τινας πρὸς βοήθειαν. Δύναμαι ἔτι νὰ συζητῶ. Δὲν ἀφῄρεσαν τὴν εὔθυμον φυσιογνωμίαν μου, τὴν εὐτράπελον διάνοιάν μου καὶ τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν. Κατέλιπον ἔτι εἰς ἐμὲ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν θρησκείαν μου, τὰς ἐλπίδας ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων ἔλεος. Τρώγω καὶ πίνω, κοιμῶμαι καὶ χωνεύω, ἀναγινώσκω καὶ μελετῶ...» Ὁ ἔχων τόσον πολυαρίθμους καὶ μεγάλας ἀφορμὰς χαρᾶς, ὁ γνωρίζων νὰ ἐκτιμᾷ αὐτὰς, καὶ ὅστις ἐν τούτοις προτιμᾷ νὰ μὴ προσβλέπῃ εἰμὴ εἰς τὰς περὶ αὐτὸν ὀλίγας ἀκάνθας, οὗτος ἀληθῶς αἰσθάνεται μέγαν ἔρωτα πρὸς τὴν θλῖψιν καὶ τὴν συμφοράν.

Ἂν καὶ τὸ εὔθυμον ἦθος ἐν γένει εἶναι συμφυὲς τῇ ἰδιοσυγκρασίᾳ, δύναται οὐχ ἧττον ν' ἀποκτηθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἕξεις. Δυνάμεθα ἐν τῷ βίῳ νὰ προσβλέπωμεν εἰς τὴν καλὴν ὄψιν τῶν πραγμάτων ἢ τὴν κακήν· ἐφ' ἡμῖν κεῖται ν' ἀνακαλύπτωμεν εἰς αὐτὰ χαρὰν ἢ λύπην. Ὁ βίος ἔχει τὴν σκοτεινὴν αὐτοῦ πλευρὰν, καθὼς ἔχει καὶ τὴν φωτεινήν· εἰς τὴν βούλησιν ἡμῶν ἔγκειται νὰ προτιμήσωμεν ταύτην ἢ ἐκείνην. Δυνάμεθα δ' ἐκλέγοντες νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν πάσης τῆς θελήσεως ἡμῶν καὶ οὕτω νὰ συνειθίσωμεν εἰς τὸ νὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς ἢ δυστυχεῖς. Δυνάμεθα ν' ἀσκήσωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὸ νὰ θεωρῶμεν τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἱλαρὰν αὐτῶν ὄψιν καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν ζοφερά. Ὅταν βλέπωμεν τὸ νέφος ἂς μὴ κλείωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰς ἀργυροειδεῖς αὐτοῦ παρυφάς.

Ἀκτὶς φωτὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ὑπάρχουσα διαχέει ἐφ' ὅλων τῶν φάσεων τοῦ βίου καθαρότητα, κάλλος καὶ χαράν. Ἀκτινοβολεῖ ἐπὶ τῆς ψυχρότητος καὶ θερμαίνει αὐτὴν, παρηγορεῖ τὴν δυσπραγίαν, διαλύει τὴν ἀμάθειαν καὶ μετριάζει τοὺς πόνους· νέαν δὲ παρέχει λάμψιν εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὸ κάλλος. Ἄνευ αὐτῆς ὁ ἥλιος τῆς ζωῆς δὲν καθίσταται αἰσθητὸς, τὰ ἄνθη εἰς μάτην μαραίνονται, τὰ θαυμάσια τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς παρέρχονται ἀπαρατήρητα καὶ σύμπασα ἡ πλάσις ἀποβαίνει αὐχμηρὰ καὶ ἄψυχος ἐρημία.

Τὸ εὔθυμον ἦθος εἶναι οὐ μόνον μεγάλη πηγὴ ἀπολαύσεων ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ἀλλ' εἶναι καὶ σωτήριον διὰ τὸν χαρακτῆρα. Συγγραφεύς τις ἐρωτηθεὶς τίνι τρόπῳ δύναταί τις ν' ἀποφεύγῃ τοὺς πειρασμοὺς, ἀπήντησε· «Ἡ εὐθυμία εἶναι ὁ πρῶτος τῶν τρόπων, ἀλλ' εἶναι καὶ ὁ δεύτερος, ἔτι δὲ ὁ τρίτος.» Αὕτη προπαρασκευάζει τὸ ἔδαφος ἐξ οὗ φύονται ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ ἀρετή· αὕτη παρέχει εὐχαρίστησιν εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἐλαστικότητα εἰς τὸ πνεῦμα· εἶναι ἡ συνοδὸς τῆς χάριτος, ὁ φύλαξ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἡ μήτηρ τῆς συνέσεως. Εἶναι τὸ καλλίτερον τῶν τονικῶν τῆς ψυχῆς. «Δὲν ὑπάρχει φάρμακον», ἔλεγεν ὁ διδάκτωρ Μαρσὰλ Χὰλ εἰς πελάτην του, «δραστικώτερον τῆς εὐθυμίας!»

Ἐζήτησέ τις ποτὲ παρὰ τοῦ Λουθήρου ἰατρικὸν κατὰ τῆς μελαγχολίας· ἀπήντησε· «Τὸ

μᾶλλον ἁρμόζον νέοις καὶ γέρουσιν εἶναι ἡ εὐθυμία καὶ τὸ θάρρος, εὐθυμία ἀθώα, θάρρος ἔντιμον καὶ λελογισμένον· αὕτη εἶναι τὸ καλλίτερον ἀντιφάρμακον κατὰ πάσης λυπηρᾶς σκέψεως.» Πλὴν τῆς μουσικῆς καὶ ἴσως πλειότερον ἔτι ὁ Λούθηρος ἠγάπα τὰ παιδία καὶ τὰ ἄνθη. Ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ὁ τόσον ἀγροῖκος, εἶχεν εὐαισθησίαν γυναικός.

Ἡ εὐθυμία εἶναι ἔτι μία ἀρετὴ οὐσιωδῶς ὠφέλιμος· ἐπωνόμασαν αὐτὴν τὸν καλὸν καιρὸν τῆς καρδίας. Δίδει εἰς τὴν ψυχὴν ἁρμονίαν· διότι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι διηνεκὲς ᾆσμα ἄνευ λέξεων. Ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὴν ἡσυχίαν· δι' αὐτῆς ἡ φύσις ἀναλαμβάνει δυνάμεις, ἐνῷ ἡ δυσθυμία καὶ ἡ δυσαρέσκεια ἐξασθενοῦσι καὶ προξενοῦσι διαρκῆ φθοράν.

Διὰ τί βλέπομεν ἄνδρας, οἷοι ὁ Παλμεστρῶν, γηράσαντας ἐν τῇ ἐργασίᾳ καὶ ἐργαζομένους μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως μέχρι τέλους τοῦ βίου; Διότι ἔσχον ἐμμελὲς τὸ ἦθος καὶ συνήθης ἦτο αὐτοῖς ἡ εὐθυμία. Ἠσκήθησαν ἐκ νεότητος εἰς τὴν ὑπομονήν, εἰς τὸ νὰ μὴ ταράσσωνται εὐκόλως, εἰς τὸ ν' ἀνέχωνται νὰ ὑποφέρωσι πολλὰ πράγματα, μὴ ἐνδιατρίβοντες εἰς ματαίας μεμψιμοιρίας. Κατώρθωσαν νὰ μὴ συγκινῶνται ἐκ προσβολῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν. Φίλος τῶν συνήθων τοῦ λόρδου Παλμεστρῶνος ἐπὶ 20 περίπου ἔτη παρ' αὐτῷ διατρίβων, ἔλεγεν ὅτι οὐδέποτε εἶδεν αὐτὸν ὠργισμένον παρὰ μόνον ἅπαξ, ὅτε τὸ ὑπουργεῖον, οὗτινος ἀπετέλει μέρος, ὑπεύθυνον ὂν διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀφγανιστὰν, ἀδίκως κατηγορήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἐπὶ ψεύδει, ἐπιορκίᾳ καὶ κολοβώσει ἑκουσίᾳ τῶν δημοσίων ἐγγράφων.

Ἡ ἱστορία εἰκονίζει ἡμῖν τοὺς ἐξοχωτέρους τὸν νοῦν ἄνδρας, ὡς ἀνθρώπους εὐθύμους καὶ αὐτάρκεις, οὔτε φήμην, οὔτε χρήματα, οὔτε ἐξουσίαν ἐπιζητοῦντας, ἀλλ' ἀγαπῶντας τὴν ζωὴν καὶ γνωρίζοντας νὰ ποιῶσι χρῆσιν αὐτῆς. Τὸ αἴσθημα τοῦτο διαφαίνεται ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ὁρατίου, τοῦ Βιργιλίου, τοῦ Μονταινίου, τοῦ Σαιξπήρου, τοῦ Κερβάντε. Εὐθυμία ἁγνὴ καὶ γλυκεῖα ἀποπνέει ἐκ πάντων αὐτῶν τῶν δημιουργημάτων. Ἐν τοῖς ἀγαπητοῖς τούτοις ἀνδράσι δυνάμεθα ἔτι νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ Μώρου, Βάκωνος, Λεονάρδου δὲ Βίντσι, Ῥαφαήλου καὶ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Ἦσαν εὐτυχεῖς, διότι ἀδιαλείπτως ἠσχολοῦντο περὶ τὴν καλλιτέραν πασῶν τῶν ἐργασιῶν, τοῦ νὰ πλάττωσιν ἔργα ἀντλοῦντες ἐκ τοῦ πλούτου τῆς εὐρείας αὐτῶν διανοίας.

Ὁ Μίλτων, μεθ' ὅλας τὰς δοκιμασίας καὶ τοὺς πόνους οὓς ὑπέστη, εἶχε τὸ ἦθος ῥαιδρόν. Ἐτυφλώθη, ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν φίλων του, διῆλθε χειρίστας ἡμέρας· τὸ πᾶν περὶ αὐτὸν ἦτο μέλαν, ἡ καρδία του ὅμως καὶ αἱ ἐλπίδες του δὲν ἐκάμφθησαν· διετέλεσεν ὢν σταθερὸς καὶ ἐβάδισεν εὐθὺ τὴν ὁδόν του.

Τοιοῦτοι δὲ ὑπῆρξαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄνδρες. Ὁ Τζόνσων ἦτο γνώμης ὅτι ὁ ἄνθρωπος καθίστατο βελτίων γηράσκων καὶ ὅτι ἡ φύσις ἀπέβαινε σὺν τῇ ἡλικίᾳ μαλακωτέρα. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ θεωρεῖν τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι μᾶλλον εὐχάριστος ἢ ὁ τοῦ λόρδου Σεστερφίλδ, ὁ ὁποῖος ἐθεώρει τὸν βίον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν κυνικοῦ, καὶ ἐδόξαζεν ὅτι ἡ καρδία δὲν βελτιοῦται σὺν τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὐναντίον σκληρύνεται. Ἀμφότεραι αἱ γνῶμαι δύνανται νὰ εἶναι ἀληθεῖς, ἀλλὰ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὄψεως μεθ' ἧς βλέπομεν τὸν κόσμον καὶ ἐκ τοῦ ἤθους, ὅπερ διευθύνει ἡμᾶς.

Ὁ Βάλτερ Σκὼτ ἦτο ἀληθὴς τύπος ἤθους εὐμενοῦς καὶ ἀγαθοῦ. Ἠγαπᾶτο παρὰ πάντων. Δὲν ἔμενέ ποτε ἔν τινι οἴκῳ χωρὶς καὶ αὐτὰ τὰ μόλις ψελλίζοντα ἢ βαδίζοντα παιδία νὰ μὴ λάβωσι διαφέρον φιλικὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ Σκὼτ διηγήθη συμβὰν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εἰς τὸν πλοίαρχον Βασίλειον Χὰλ μαρτυροῦν τὴν εὐαισθησίαν τῆς ψυχῆς του. Ἡμέραν τινὰ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν κύων, αὐτὸς δὲ κύψας ἥρπασε μέγαν λίθον, ὃν ἐξεσφενδόνισε κατὰ τοῦ κυνὸς καὶ ἔθραυσε τὸν πόδα· οὐχ ἧττον τὸ ἀθῶον ζῷον ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ συρθῇ μέχρι τοῦ Σκὼτ καὶ νὰ λείξῃ τοὺς πόδας του. Ἡ μνήμη τοῦ συμβεβηκότος τούτου παρηκολούθησε τὸν Σκὼτ καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον καὶ εἶχε πάντοτε τύψιν συνειδότος ἐπὶ τούτῳ. «Τοιαῦτα συμβάντα κατὰ τὴν νεότητα, ἐφ' ὧν νὰ γνωρίζῃ τις νὰ σκεφθῇ, ἔχουσι βραδύτερον μεγάλην ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐπήρειαν.»

«Εὕρετέ μοι, ἔλεγεν ὁ Σκὼτ, ἄνθρωπον ἀστεῖον καὶ ἔντιμον.» Αὐτὸς δὲ οὗτος ἐγέλα πάντοτε μεθ' ἱλαρᾶς διαθέσεως. Εἶχε πρὸς πάντα εὐμενῆ τινα λέξιν εἰς τὰ χείλη· ἡ ἀγαθότης ἵπτατο περὶ αὐτὸν διὰ συμπαθητικοῦ τρόπου· διεσκέδαζε δ' οὕτω πάντων τὴν ἐπιφύλαξιν καὶ τὸν φόβον, ὃν ἐνέπνεε τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ ὄνομα. «Ἔρχεται ἐδῶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ συνοδίας μεγάλων προσώπων», ἔλεγεν ὁ φύλαξ τῆς Μονῆς Μελρὸζ εἰς τὸν Βασιγκτῶνα Ἴρβιγκ, «καὶ θ' ἀμφέβαλλον ἐὰν δὲν ἤκουον τῆς φωνῆς του, ἥτις μ' ἐκάλει, Τζόνη! Τζόνη Μπόβερ! Ἅμα παρουσιασθῶ, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ γίνω δεκτὸς δι' ἀστείου καὶ ἐπιχαρίτου λόγου. Ὁμιλεῖ καὶ γελᾷ μετ' ἐμοῦ ὡς γερόντισσα· συλλογίσθητι δὲ ὅτι εἶναι ἄνθρωπος *γραμματισμένος*!»

Ὁ διδάκτωρ Ἀρνόλδ ἦτο ὡσαύτως γνωστὸς ἐκ τῶν προσιτῶν αὐτοῦ τρόπων, φιλικῶν καὶ συμπαθητικῶν. Δὲν εἶχε τὸ ἐλάχιστον αἴσθημα προσποιήσεως καὶ ὑπεροψίας. «Δὲν ἐγνώρισα ἄνθρωπον μετριοφρονέστερον τοῦ διδάκτορος», ἔλεγεν ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας τοῦ Λαλεχάμ· «ἔρχεται καὶ σφίγγει τὴν χεῖρά μας ὡς νὰ ἦτο κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας.»

Οἱ ἔξοχοι ἐπιστήμονες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπομονητικοὶ, ἐργατικοὶ καὶ εὔθυμοι. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Καρτέσιος, ὁ Νεύτων, ὁ Λαπλάς. Ὁ Εὔλερος ὁ μαθηματικὸς καὶ μέγας φιλόσοφος ἐκέκτητο καθ' ὑπερβολὴν τὰς πολυτίμους ταύτας ἀρετάς. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐτυφλώθη ἐντελῶς, ἀλλ' ἐξηκολούθησε γράφων εὐθύμως ὡς πρότερον, ἀναπληρῶν τὴν ἔλλειψιν τῆς ὁράσεως διὰ διαφόρων μηχανικῶν τρόπων, καὶ ἀσκῶν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν μνήμην του, ἥτις κατέστη ἰσχυρῶς ὀξεῖα. Ἡ μεγίστη τῶν ἡδονῶν αὐτοῦ ἦτο νὰ ἔχῃ παρ' ἑαυτῷ τοὺς ἐγγόνους του, οὓς ἐδίδασκεν ἐν ὥρᾳ σχολῆς. Τοιοῦτος ὑπῆρξε καὶ ὁ καθηγητὴς Ῥοβινσὼν τοῦ Ἐδιμβούργου.

Ἓν τῶν τρομερωτέρων παραδειγμάτων, ἅτινα τὸ ἦθος καὶ ἡ ὑπομονὴ ἑνὸς ἀνδρὸς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ, συνέβη εἰς τὸν περιώνυμον φιλόσοφον Ἀβωζὶτ κατὰ τὴν ἐν Γενεύῃ διαμονήν του· ὁμοιάζει κατά τι πρὸς τὸ συμβὰν εἰς τὸν Νεύτωνα. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν μελετῶν του ὁ Ἀβωζὶτ κατεγίνετο πολὺ καὶ εἰς τὴν τοῦ βαρομέτρου ὅπως συναγάγῃ τοὺς γενικοὺς νόμους τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως. Ἐπὶ εἰκοσιεπτὰ ἔτη καθ' ἑκάστην ἔκαμνεν ἀπείρους παρατηρήσεις, ἃς ἔγραφεν ἐπὶ τεμαχίων χάρτου πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένων. Ἡμέραν τινὰ, ὑπηρέτρια νεωστὶ εἰς τὴν οἰκίαν του προσληφθεῖσα ἠθέλησεν ἐπιδεικνύουσα τὸν ζῆλόν της νὰ τακτοποιήσῃ τὰ πάντα· ἐν ἄλλοις δὲ ἐκαθάρισε καὶ τὸ σπουδαστήριον τοῦ Ἀβωζίτ. Ὅταν οὗτος εἰσῆλθεν ἠρώτησε τὴν ὑπηρέτριαν· «Τί ἔκαμες τὸ χαρτίον, τὸ ὁποῖον ἦτο πέριξ τοῦ βαρομέτρου; Ὦ, κύριε, ἀπήντησεν, ἦτο τόσον ἀκάθαρτον, ὥστε τὸ ἔκαυσα καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔβαλα ἓν καθαρὸν, ὡς βλέπετε.» Ὁ Ἀβωζὶτ ἐταύρωσε τὰς χεῖρας, καὶ μετά τινας στιγμὰς ἐσωτερικῆς πάλης μετὰ τόνου ἠρέμου καὶ καρτερικοῦ εἶπε· «Κατέστρεψες πορίσματα μελέτης 27 ἐτῶν· εἰς τὸ μέλλον μὴ ἐγγίζῃς τίποτε ἐκ τῶν ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ.»

Ἡ σπουδὴ τῆς φυσικῆς ἱστορίας, πλείω τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, φαίνεται ὅτι παρέχει εἰς τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς μεγαλειτέραν τῆς συνήθους δόσιν ἀταράχου καὶ εὐθύμου ἤθους. Ὁ βίος τῶν φυσιολόγων παρατείνεται πλειότερον τοῦ τῶν λοιπῶν ἐπιστημόνων. Μέλος τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας τοῦ Λιννάιου εἶπεν ἡμῖν ὅτι ἐπὶ 14 μελῶν θανόντων τῷ 1870, δύο εἶχον ἡλικίαν 90 ἐτῶν, 5 ὑπὲρ τὰ 80 καὶ δύο ὑπὲρ τὰ 70.

Ὁ Ἀδανσὼν, ὁ Γάλλος βοτανικὸς, ἦτο 70 ἐτῶν ὅτε ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη· τότε δ' ἐν τῷ κλονισμῷ ἐκείνῳ ἀπώλεσε τὸ πᾶν, τὴν περιουσίαν του, τὴν θέσιν του καὶ τοὺς κήπους του. Ἀλλ' ἡ ὑπομονὴ, τὸ θάρρος καὶ ἡ καρτερία οὐδέποτε κατέλιπον αὐτόν. Περιῆλθεν εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἔνδειαν, ἐστερεῖτο τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων, καὶ ὅμως ὁ ζῆλος αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας διέμενεν ὁ αὐτός. Ἡμέραν τινὰ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου ὡς ἓν τῶν ἀρχαιοτέρων μελῶν νὰ παρευρεθῇ εἰς συνεδρίασιν, ἐξέφρασε τὴν λύπην του ὅτι δὲν δύναται ἕνεκεν ἐλλείψεως ὑποδημάτων. Ἦτο θέαμα συγκινητικὸν, λέγει ὁ Κυβιέρος, ἡ θέα τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου γέροντος, κύπτοντος ἄνωθεν τῆς τέφρας ἑστίας λειποψυχοῦντος πυρὸς καὶ ζητοῦντος τρεμούσῃ χειρὶ νὰ χαράξῃ ἐπὶ ῥάκους χάρτου γράμματα, ἐπιλανθανόμενος οὕτω πασῶν τῶν συμφορῶν τοῦ βίου καὶ ἀπορροφώμενος ὑπὸ νέας τινὸς ἰδέας ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας, κατερχομένης ὡς νύμφης εὐεργετικῆς ὅπως τέρψῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐρημίαν του.

Τὸ διευθυντήριον ἐχορήγησεν αὐτῷ μικρὰν σύνταξιν, ἣν ὁ Ναπολέων ἐδιπλασίασε· τέλος δὲ ἤρεμος θάνατος ἐπῆλθεν εἰς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν του κατὰ τὸ 89ον ἔτος τοῦ βίου του. Εἷς ὅρος τῆς διαθήκης του ὡς πρὸς τὴν κηδείαν του εἰκονίζει τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρός. Ἠθέλησε τὸ μόνον κόσμημα τοῦ φερέτρου του νὰ σύγκειται ἐξ ὅρμου κεκοσμημένου ἐκ τῶν ἀνθέων 58 οἰκογενειῶν φυτῶν, ἃς αὐτὸς ἀνεῦρε καὶ προσέφερεν εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ἀσθενὴς, ἀλλὰ συγκινητικὴ εἰκὼν διαρκοῦς μνημείου τῶν ἔργων του.

Πλεῖστα δὲ παραδείγματα δραστηριότητος μετ' εὐθυμίας δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν. Ὅλοι οἱ εὐρείας καὶ ὑγιοῦς διανοίας ἄνδρες εἶναι εὔθυμοι καὶ χαρμόσυνοι. Τὸ παράδειγμά των εἶναι μεταδοτικὸν, ἐμψυχοῖ καὶ ἐνθαρρύνει πάντας, οἵτινες ἔτυχον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του. Εἶπον περὶ τοῦ Σὶρ Τζὸν Μαλκὸλμ ὅτι διατρίβων ἐν Ἰνδίαις μόλις παρουσιάζετο εἰς στρατόπεδον, κατειλημμένον ὑπὸ κατηφείας, καὶ ἐπενείργει ὡς ἡλιακὴ ἀκτίς· οὐδεὶς κατέλιπεν αὐτὸν μὴ ἔχων τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη· ἀδύνατον ἦτο ν' ἀντισταθῇ τις εἰς τὴν μαγείαν, ἣν ἐνέπνεεν ἡ συμπαθητικὴ αὐτοῦ παρουσία.

Αἱ ἀληθεῖς πηγαὶ τῆς φαιδρότητος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ ὑπομονή. Ἡ ἀγάπη προκαλεῖ τὴν ἀγάπην καὶ γεννᾷ τὴν εὐπροσηγορίαν. Ἡ ἀγάπη ἐμπνέει παρὰ τοῖς ἄλλοις γενναίας ἰδέας καὶ ἐμπιστοσύνην. Ὁ ἀγαπῶν ἀποβαίνει φιλελεήμων, γλυκὺς καὶ εἰλικρινής· διακρίνει τὸ καλόν· βλέπει τὴν καλὴν μόνον ὄψιν τῶν πραγμάτων καὶ τὸ πρόσωπον ἔχει ἐς ἀεὶ ἐστραμμένον πρὸς τὴν εὐτυχίαν. Βλέπει «λάμψιν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χλόην, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθέων ἀκτῖνα ἡλίου.» Ἐνθαρρύνει τὰς γενναίας σκέψεις καὶ ζῇ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ αὐτάρκει. Ἡ ἀγάπη δὲν ἔχει ὑλικὴν ἀξίαν καὶ ὅμως εἶναι πολύτιμος· διότι πληροῖ εὐλογιῶν τὸν κεκτημένον αὐτὴν καὶ διαχέει περὶ αὐτὸν εὐτυχίαν. Αἱ λύπαι αὐταὶ τοῦ ἀγαπῶντος εἶναι μεγιγμέναι μεθ' ἡδονῆς, καὶ αὐτὰ τὰ δάκρυα ἔχουσί τι τὸ γλυκύ.

Ὁ Βένθαμ κατ' ἀρχὴν δοξάζει ὅτι ἕκαστος

ἄνθρωπος αὐξάνει τὸ κεφάλαιον τῶν ἀπολαύσεών του ἀναλόγως ἐκείνου, ὅπερ δαπανᾷ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, διότι ἡ ἀγαθότης ἑλκύει τὴν ἀγαθότητα.

Τὸ κράτος τῆς ἀγαθότητος εἶναι ὄντως μέγα. Ὁ Leigt Hunt εἶπεν ὀρθῶς ὅτι ἡ δύναμις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἔχει τοσαύτην ἰσχύν, ὅσην ἡ γλυκύτης τοῦ χαρακτῆρος. Οἱ ἄνθρωποι κυβερνῶνται πάντοτε κατὰ τὰς πρὸς τοὺς ἄλλους συμπαθείας των· ὑπάρχει δὲ καὶ παροιμία λέγουσα ὅτι οἱ ἄνθρωποι συλλαμβάνονται διὰ τῆς γλυκύτητος, καὶ ἑτέρα κοινοτέρα ὅτι *περισσότερο ψωμὶ τρώγεται μὲ τὸ μέλι παρὰ μὲ τὸ ξύδι.*

Πᾶσα ἀγαθοεργὸς πρᾶξις, λέγει ὁ Βένθαμ, εἶναι ἐκδήλωσις δυνάμεως καὶ θεμέλιον φιλίας. Διὰ τί ἡ ἐξουσία δὲν ἀσκεῖται νὰ παράγῃ μᾶλλον εὐχαρίστησιν παρὰ λύπην;

Ἡ ἀγαθότης δὲν συνίσταται εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα, ἀλλ' εἰς τὸ φέρεσθαι εὐγενῶς καὶ γενναίως. Πολλοὶ δίδουσιν ἐνίοτε χρήματα ἐκ τοῦ βαλαντίου των, ἀλλ' ἡ φιλανθρωπία αὕτη δὲν εἶναι ἀπόρροια τῆς καρδίας. Ἡ ἐλεημοσύνη ἡ περιοριζομένη εἰς τὸ νὰ δίδῃ τις τὰ χρήματά του δὲν λογίζεται ὡς μέγα τι, συνήθως δὲ προξενεῖ μᾶλλον κακὸν ἢ καλόν· μόνον ἡ ἀγαθότης ἡ ἐπιδεικνυομένη δι' ἀληθοῦς συμπαθείας καὶ ἡ ἐπικαίρως διδομένη συνδρομὴ φέρει πάντοτε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα.

Οἱ προσηνεῖς ἄνθρωποι εἶναι οἱ ἐνεργητικώτεροι ἐν τῷ κόσμῳ, ἐνῷ οἱ ἐγωϊσταὶ καὶ σκεπτικοί, οἱ ἑαυτοὺς μόνον ἀγαπῶντες, διαμένουσιν ἄεργοι. Ὁ Βυρὼν ἀπεφήνατο ὀρθῶς εἰπὼν ὅτι οὐδεμίαν ἐμπιστοσύνην εἶχεν εἰς ἄνθρωπον ἀρξάμενον τοῦ βίου του ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ πρός τι πρᾶγμα. Διότι πρέπει τοὐλάχιστον ν' ἀποδείξῃ τις ὅτι ἔχει πίστιν εἴς τι καλὸν, μέγα καὶ γενναῖον καὶ ὅταν ἔτι φαίνεται ἀδύνατος ἡ πραγμάτωσίς του.

Ἡ ματαιότης, ὁ σκεπτικισμὸς καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς εἶναι πάντοτε λυπηροὶ τοῦ βίου συνοδοί. Διὰ τὴν νεότητα δὲ εἶναί τι παρὰ φύσιν. Ὁ μάταιος ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸν ὑπὸ θρησκοληψίας καταληφθέντα. Ἡ περὶ ἑαυτοῦ διαρκὴς ἐνασχόλησις δὲν γεννᾷ εἰς αὐτὸν οὐδεμίαν σκέψιν περὶ τῶν ἄλλων. Τὸ πᾶν ἀναφέρει εἰς ἑαυτόν· δὲν σκέπτεται ἢ περὶ ἑαυτοῦ· μελετᾷ ἐφ' ἑαυτοῦ, μέχρις οὗ ἡ μικρὰ προσωπικότης του καθίσταται ὁ ἴδιος αὐτοῦ μικρὸς θεός.

Οἱ χείριστοι ὅμως πάντων εἶναι οἱ μεμψίμοιροι, οἱ ἀδιαλείπτως μεμψιμοιροῦντες κατὰ τῆς τύχης, οἱ εὑρίσκοντες ὅτι τὸ πᾶν βαδίζει κακῶς, οὐδὲν δὲ θέλοντες νὰ πράξωσι πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων, οἱ διακηρύσσοντες ὅτι τὰ πάντα κατεστράφησαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον. Οἱ μεμψίμοιροι οὗτοι εἶναι πάντοτε οἱ ἐλαχίστην προσφέροντες συνδρομὴν εἰς τὰ προσκόμματα τοῦ βίου. Οἱ χείριστοι ἐργάται εἶναι οἱ συνήθως παραπονούμενοι, καὶ ὁ χείριστος τροχὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τρίζει.

Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ἐθίσωμεν ἑαυτοὺς νὰ μὴ ταρασσώμεθα ἐκ τῶν μικρῶν ἐνοχλήσεων, ἃς συνήθως ὑποτρέφομεν. Τῇ ἀληθείᾳ, ἡ κυρία πηγὴ τῆς ἀνίας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν εἶναι δεινὰ πραγματικά, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς διανοίας μικραὶ κακώσεις καὶ ἐλαφραὶ θλίψεις. Πρὸ τῆς μεγάλης λύπης αἱ μικραὶ ταραχαὶ διασκεδάζονται· ἀλλ' οὐχ ἧττον οἱ ἄνθρωποι συνήθως ἐκ διαθέσεως λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν μικρὰν ἀδυναμίαν καὶ θωπεύουσιν· αὕτη δὲ δὲν εἶναι συνήθως ἢ πλάσμα τῶν διαλογισμῶν των, καὶ ἐν τούτοις λησμονοῦντες ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς εὐτυχίας, τὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, περιθάλπουσιν αὐτὴν μέχρις οὗ κυριευθῶσιν ἐντελῶς ὑπὸ ταύτης. Κλείομεν τὴν θύραν εἰς τὴν φαιδρότητα καὶ περιβάλλομεν ἑαυτοὺς ὑπὸ τῆς θλίψεως, παραπονούμεθα καὶ ἀσχάλλομεν, ὁμιλοῦμεν μετὰ βαρυθυμίας, κρίνομεν αὐστηρῶς, καὶ ἀκοινώνητοι γενόμενοι θεωροῦμεν καὶ τοὺς ἄλλους τοιούτους. Καθιστῶμεν τὴν καρδίαν μας ταμεῖον πόνων, οὓς ἐπιβάλλομεν εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις περιπτώσεις, ἃς ὁ ἠθικολόγος δὲν δύναται νὰ προΐδῃ. Ἡμέραν τινὰ παρουσιάσθη τις πάσχων δυσπεψίαν καὶ ἔχων κατηφῆ τὴν ὄψιν εἰς περιώνυμον ἰατρὸν καὶ διηγήθη τὸ πάθος του. «Ὦ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς, δὲν ἔχετε ἀνάγκην παρὰ νὰ κατορθώσετε νὰ γελάσετε μὲ τὴν καρδιά σας· πηγαίνετε νὰ ἰδῆτε τὸν Γριμάλδην.» «Οἴμοι», ἀπήντησεν ὁ πάσχων, εἶμαι ὁ Γριμάλδης.»

Ἦθος τεταραγμένον, ἀνήσυχον, δύστροπον, προξενοῦν θλίψεις πάντοτε εἶναι ὀλέθριον εἰς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς. Πόσοι ἄνθρωποι περιβάλλονται μὲ ἀκάνθας, ὥστε μόλις δύναταί τις νὰ πλησιάσῃ αὐτοὺς ἐκ φόβου μὴ πληγωθῇ;

Ἐὰν προτίθεταί τις νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἄκρα ἃς προσεγγίσῃ εἰς τὸ τῆς πραότητος. Τοιαύτη ἡ φύσις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἀνθίσταται κατὰ τῆς πιέσεως· τὸ πᾶν κατορθοῦται διὰ τῆς γλυκύτητος, οὐδὲν διὰ τῆς δυνάμεως. Γλυκὺς λόγος καταπραΰνει τὴν ὀργὴν ὡς τὸ ὕδωρ τὸ πῦρ· δὲν ὑπάρχει δὲ γῆ τόσον ἀχάριστος, ἣν νὰ μὴ δύναταί τις νὰ καλλιεργήσῃ διὰ τῆς πραότητος. Ἡ μετὰ χάριτος λεγομένη ἀλήθεια παράγει ἀποτέλεσμα οἷον τὰ ῥιπτόμενα ῥόδα εἰς τὸ πρόσωπον. Πῶς δυνάμεθα ν' ἀντισταθῶμεν κατὰ ἐχθροῦ, οὗτινος τὰ ὅπλα εἶναι μαργαρῖται καὶ ἀδάμαντες;

Τὰ δεινὰ δὲν νικῶνται ὅταν προκαλῇ τις αὐτά. Ἐὰν φέρωμεν ἀδιαλείπτως φορτία ἐφ' ἡμῶν θὰ συντριβῶμεν ὑπὸ τὸ βάρος. Ὅταν ἡ δυστυχία ἐπέρχεται ὀφείλομεν νὰ δεχώμεθα αὐτὴν γενναίως· ὅ,τι ὁ Πέρθης ἔγραψεν εἰς νέον

τινὰ, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἐθεώρει καίρια μικρὰ ἀτυχήματα, ἦτο συμβουλὴ ὀρθή: «Βάδιζε εἰς τὰ ἔμπρὸς μετ' ἐλπίδος καὶ πεποιθήσεως. Τὴν συμβουλὴν ταύτην σοὶ δίδει γέρων, ἐπὶ πολὺν χρόνον κομίσας τὸ βάρος καὶ τὰς λύπας τοῦ βίου. Ὀφείλομεν πάντοτε νὰ ἱστάμεθα ὄρθιοι εἰς πᾶν ὅ,τι ἐπέρχεται καὶ ν' ἀποφασίζωμεν φαιδρῶς, νὰ ὑφιστάμεθα τὴν ποικίλην ἐπίδρασιν τοῦ βίου τούτου. Ὀνομάσατε τὸ τοιοῦτον κουφότητα καὶ ὑπό τινα ἔποψιν θὰ ἔχετε δίκαιον, διότι τὰ ἄνθη καὶ τὰ χρώματα εἶναι ἄτομα οὐδόλως βαρύνοντα τὴν ἀτμοσφαῖραν· ἀλλ' ἡ κουφότης αὕτη εἶναι ἔμφυτος τῇ ἡμετέρᾳ φύσει, ἥτις ἄνευ αὐτῆς ἤθελεν κύψει ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ χρόνου. Ἐνόσῳ ζῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς, πρέπει νὰ παίζωμεν καὶ γελῶμεν μετ' αὐτῆς καὶ μετὰ παντὸς ὅπερ ἀνθεῖ καὶ ἐξαφανίζεται ἐπ' αὐτῆς. Ἡ βεβαιότης ὅτι ὁ φθαρτὸς αὐτὸς βίος δὲν εἶναι παρὰ ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς ὑψηλότερον σκοπὸν δὲν πρέπει νὰ κωλύῃ ἡμᾶς ν' ἀπολαύωμεν αὐτῆς· μάλιστα ὀφείλομεν, διότι ἄλλως ἤθελε καταλείπει ἡμᾶς ἐντελῶς ἡ δραστηριότης.»

Τὸ φαιδρὸν ἦθος εἶναι συνοδὸν τῆς ὑπομονῆς, ἥτις εἶναι εἷς τῶν κυρίων ὅρων τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἐπιτυχίας ἐν τῷ βίῳ. «Ὁ θέλων νὰ ὑπηρετῆται πρέπει νὰ εἶναι ὑπομονητικὸς», εἶπεν ὁ Γεώργιος Χέρβερτ.

Ἡ τελευταία δὲ καὶ ἡ μεγαλειτέρα τῶν κτήσεων εἶναι ἡ *ἐλπίς*· καὶ ὅμως εἶναι ἡ κοινοτέρα πασῶν. Ὁ Θαλῆς ὁ φιλόσοφος εἶπε· «Καὶ οἱ μηδὲν ἔχοντες, ἔχουσι τὴν ἐλπίδα.»

Ἡ ἐλπὶς εἶναι ἡ βοήθεια τοῦ πτωχοῦ· ὠνόμασαν αὐτὴν *ἄρτον τοῦ πτωχοῦ*. Αὕτη ἐμπνέει καὶ διευθύνει τὰς μεγάλας πράξεις. Ἱστορεῖται ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κληρονομήσας παρὰ τοῦ πατρός του τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας διένειμεν εἰς τοὺς φίλους του τὸ μέγιστον μέρος τῶν χωρῶν, ἃς ὁ πατήρ του κατέλιπε· ὅτε δὲ ὁ Περδίκκας ἠρώτησε· «Σεαυτῷ δὲ, ὦ βασιλεῦ, τί καταλείπεις; Ἀπήντησε· «Τὰς ἐλπίδας.»

Ἡ ἐκ τῶν ἀναμνήσεων χαρὰ εἶναι πάντοτε ἀσθενὴς παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἐλπίδος προερχομένην. Διότι ἡ ἐλπὶς εἶναι ἡ μήτηρ πάσης προσπαθείας καὶ τάσεως· ἕκαστον δῶρον τοῦ Θεοῦ διηνεκῶς φέρει τὴν πνοὴν τῆς ἐλπίδος. Δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι εἶναι ὁ μοχλὸς ὁ ἠθικὸς τῆς κινήσεως τοῦ κόσμου, ὁ τηρῶν αὐτὸν ἐν κινήσει. Ἄνευ ἐλπίδος, ἔλεγεν ὁ Βύρων, ποῦ ἤθελεν εἶσθαι τὸ μέλλον;—εἰς τὸν Ἅδην! Ἀνωφελὲς νὰ εἴπωμεν ποῦ εἶναι τὸ παρὸν, διότι οἱ πλεῖστοι γνωρίζουσι τοῦτο· ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν δὲ, τί μᾶλλον δεσπόζει τῆς ἡμετέρας μνήμης;—αἱ ἀπωλεσθεῖσαι ἐλπίδες. Λοιπὸν εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἐλπὶς, ἐλπὶς, καὶ πάντοτε ἐλπίς.

Α. Μ.

ΕΠΡΙΧΑΡΤΩΣΙΣ ΠΛΟΙΩΝ

Καταπληκτικαὶ εἶναι αἱ ποικίλαι χρήσεις τῆς συμπεπυκνωμένης ζύμης ἐκ χάρτου. Κατεσκεύασαν πλαίσια εἰκόνων, γεισώματα οἰκιῶν, σπονδύλους στηλῶν, ἐπιστήλια, ἔπιπλα, οἰκίας κτλ. Ἐπροχώρησαν δὲ καὶ εἰς τὸ νὰ κατασκευάσωσι τροχοὺς ἁτμαμαξῶν σιδηροδρόμων, τάπητας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπομιμοῦνται τὰ διάφορα εἴδη τῶν ξύλων, ἐπικαλύμματα τοίχων δωματίων, καὶ, εἶναι πιστευτόν; καπνοδόχους σωλῆνας ἐλαφροτάτους καὶ ἀπροσβλήτους ἐκ τοῦ πυρός.

Ἤδη γίνεται σκέψις πρὸς πρακτικωτέραν ἐφαρμογὴν τοῦ χάρτου, καθὰ λέγει ὁ Λουδοβ. Φιγκυιέ. Πρόκειται τῆς ζύμης ταύτης ἐκ χάρτου νὰ γίνῃ χρῆσις πρὸς περικάλυψιν καὶ προφύλαξιν τῶν πλοίων.

Πάντες γινώσκουσι τὰ ἀτοπήματα τῆς περιενδύσεως τοῦ σκάφους τῶν πλοίων διὰ πλακῶν σιδήρου. Τὸ μέταλλον, καίπερ βεβαμμένον, καλύπτεται ὑπὸ χόρτου κογχυλίων καὶ γαιωδῶν ἐπιστρωμάτων, πρὸ πάντων ἐν τοῖς ὕδασι τῶν τροπικῶν. Ὁ πλοίαρχος Βάρρενς ἐσκέφθη ἐπὶ τοῦ μεταλλικοῦ ἐπικαλύμματος, τοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, νὰ προσκολλήσῃ στρῶμα χάρτου δι' εἰδικοῦ τινος συγκολλητικοῦ φυράματος.

Ὁ *Σέραπις*, ἀγγλικὸν πλοῖον οὕτως ἐπενδυθὲν, ἔπλευσεν εἰς Ἰνδίας, ὅπου ἐντὸς λιμένος ἔμενε δύο μῆνας· κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐπεθεώρησαν τὸ πλοῖον ἐν τῇ δεξαμενῇ καὶ παρετήρησαν ὅτι τὸ πείραμα ἀρκούντως ἐπέτυχε· οὕτως οὐδεμία ἐπικόλλησις κογχυλίων καὶ χόρτου εἶχε συμβῆ, πλὴν εἰς ὀλίγα τινὰ μέρη, ὅπου ὁ χάρτης δὲν εἶχε συγκολληθῆ.

Ἐντεῦθεν παρατηρεῖται ἀληθὴς πρόοδος· διότι οἱ ναυτικοὶ λέγουσιν ὅτι αἱ ἀκαθαρσίαι τοῦ σιδηροῦ περικαλύμματος δίδουσιν εἰς ἕκαστον πλοῦν μεταξὺ ἀνόδου καὶ καθόδου διαφορὰν ταχύτητος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως κόμβου. Διὰ τῆς γενομένης λοιπὸν νέας ἐφευρέσεως τὸ ἀτόπημα τοῦτο προλαμβάνεται.

Δὲν εἶναι δὲ ὄντως ἐκπληκτικὸν, λέγει, ὁ Φιγκυιὲ, τὸ πρόβλημα τῆς περικαλύψεως τῶν πλοίων διὰ περικαλύμματος ἐλαφροῦ, στερεοῦ καὶ ἀπροσβλήτου ὑπὸ τῆς θαλάσσης, οὗτινος πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος ζητεῖται ἡ λύσις, νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν του ἐφ' ἑνὸς φύλλου χάρτου;

Α*.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Παρουσιασθείς τις πρὸ τῆς θύρας γαλακτοπώλου:

—Πόσον πωλεῖτε τὴν ὀκὰ τὸ γάλα; ἠρώτησε.

— Ὀγδοήκοντα λεπτὰ, κύριε.

— Δὲν ἔχετε ἀπὸ πεντήκοντα;

— Ὄχι, κύριε· ἂν ὅμως ἀγαπᾶτε, ἐμποροῦμεν νὰ σᾶς κατασκευάσωμεν..

Εἴς τι δικαστήριον διεξήγετο ὑπόθεσίς τις κε-

κλεισμένων τῶν θυρῶν. Ἀποποιουμένη μάρτυς τις ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν ἀπευθυνθεῖσαν αὐτῇ ἐρώτησιν ἠρωτήθη τὴν αἰτίαν·

— Διότι ἡ ἀπάντησίς μου, ἀπεκρίνατο, δὲν πρέπει ν'ἀκουσθῇ ὑπὸ ἐντίμων προσώπων.

— Καλά!—ὑπεψιθύρισεν ὁ δικηγόρος—ὕπαγε λοιπὸν νὰ τὴν εἴπῃς σιγαλὰ εἰς τὸ οὖς τοῦ κ. προέδρου.

*

Νέος τις παρέδιδε εἰς τὸ τηλεγραφεῖον τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα: «Ἀδελφὲ, μετὰ λύπης ἀγγέλλω θάνατον θείου· ἐλπίζω ἡμᾶς καθολικοὺς κληρονόμους ....κτλ.» Ὁ ὑπάλληλος παρετήρησε, ὅτι ὑπῆρχον δύο λέξεις περισσότεραι.

— Δὲν πειράζει, ὑπέλαβεν ὁ τεθλιμμένος νεανίας, ἀφαιρέσατε τὸ «μετὰ λύπης».

*

Δύο ὑπάλληλοι ἀνθυβρίζοντο παρουσίᾳ τοῦ προϊσταμένου των, ἐξωργίσθησαν δ' ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἄνευ μηδεμιᾶς συστολῆς εἶπεν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον μεγάλῃ τῇ φωνῇ:

— Εἶσαι ζῶον!

— Καὶ 'μπορεῖ νὰ εὑρεθῇ ζῶον χειρότερον ἀπὸ σέ; ἀντεφώνησεν ὁ ἕτερος.

— Αἴ, κύριοι...κύριοι! εἶπεν ὁ προϊστάμενος, ἐλησμονήσατε, φαίνεται, ὅτι εἶμαι ἐγὼ παρών.

*

Φοιτητὴν τῆς ἰατρικῆς ἐξεταζόμενον ἠρώτησε καθηγητής:

— Τί θὰ ἔπραττες, ὅπως ἱδρώσῃ ὁ ἀσθενής;

— Ἤθελα ἐπωφεληθῆ τῶν διεγερτικωτέρων ἀρωματικῶν, τοῦ τείου, τοῦ καφὲ καὶ τῶν τοιούτων.

— Καὶ ἂν δὲν ἤθελον ἐπαρκέσει;

— Ἤθελα προστρέξει εἰς τὰ αἰθέρια ἔλαια, τὸν αἰθέρα, τὰ πνευματώδη ποτά.

— Ἂν δὲ καὶ ταῦτα δὲν ἐπετύγχανον;

— Ἤθελα δοκιμάσει τὴν κόνιν τοῦ James, τοῦ Dower.

— Καὶ ἂν καὶ ταῦτα ἀπέβαινον ἀνωφελῆ;

(Ὁ ἐξεταζόμενος ἤρξατο ἐν τούτοις νὰ ἱδρόνῃ καὶ ἄνευ ἱδρωτικῶν).

— Ἐὰν ἀπέβαινον ἀνωφελῆ.....ἤθελα μεταχειρισθῆ τὸ ἄρκειον, τὴν ἀκταίαν, τὴν ἄκανθον, τὸν βόρακα, ἔπειτα τὴν περουβίαν σμίλακα, τὴν σασάφραν...

— Ἀλλ' ἐὰν οὐδὲ ταῦτα πάντα ἤθελον εὐδοκιμήσει;

— Τότε πλέον, κύριε καθηγητά, θὰ τὸν ἔστελλον πρὸς ὑμᾶς, ὅπως τὸν ἐξετάσητε.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ι. Σ. Κρ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐὰν ἄνθρωπός τις, ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ζωὴν, ἀμφιβάλλω ἐὰν ἐκεῖνοι, οἵτινες μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐθρήνησαν διὰ τὴν ἀπώλειάν του, ἤθελον ἐπανίδει αὐτὸν εὐχαρίστως· τόσῳ ταχέως σχηματίζονται νέοι δεσμοί, τόσον ἡ ἀστασία εἶναι φυσικὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ ζωή μας μηδὲν, καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς καρδίας τῶν φίλων ἡμῶν. (Chateaubriand).

*** Ὁ δανειστὴς εἶνε χείρων τοῦ κυρίου· διότι ὁ κύριος τὸ σῶμα μόνον κατέχει, ἐν ᾧ ὁ δανειστὴς κρατεῖ τὴν ἀξιοπρέπειαν ἡμῶν καὶ δύναται νὰ τὴν ῥαπίσῃ. (V. Hugo).

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν καφενείων.

Ὁ σοφὸς τῆς ἐν Παρισίοις Μπισὲτρ, νοσοκομείου φρενητικῶν νοσημάτων, ἰατρὸς Λεγκρὰν Δυσὼλ, ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ κ. Βάφα «αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ ἰατρικὴν ἔποψιν», εἰς σπουδήν τινα περὶ τοῦ ἀνθυγιεινοῦ τῆς τῶν καφενείων ἀτμοσφαίρας τοιαῦτα συμπεραίνει, κατὰ τὴν σύμπτυξιν τῆς *Ἰατρικῆς Ἐκθέσεως*· «1) Τὰ καφενεῖα, οἷα σήμερον ὑπάρχουσι (καὶ ὁμολογουμένως τὰ καφενεῖα τῶν Παρισίων, χιλιάκις τῶν ἡμετέρων ὑγιεινότερα), πολὺ ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀερίζωνται ἐπαρκῶς· ἐκ τούτου καθίστανται νοσηρὰ ἐνδιαιτήματα. 2) Παρὰ πλείστοις τῶν ἐνδελεχῶς συχναζόντων τὰ καφενεῖα παρατηρεῖται μετὰ χρόνον, οὗ τὴν διάρκειαν δυσκολώτατον νὰ ὁρίσωμεν, εἰδικόν τι εἶδος δηλητηριάσεως, συνιστάμενον ἐξ ἰδιαζουσῶν διαταραχῶν προσβαλλουσῶν τὴν οἰκονομίαν, αἵτινες μετὰ μακρὸν ἀναφαίνονται ὡς τάσεις πρὸς ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις. 3) Αὗται οὐδόλως ἐξ οἰνοπνευματώσεως προέρχονται, διότι καὶ σημαντικὰ διαφέρουσι· ἄλλως δὲ παρατηροῦνται παρ' ἀνθρώποις ἐγκρατέσι, οἵτινες συνέρχονται ἐν τῷ καφενείῳ πρὸς διασκέδασιν ἢ ἐργασίαν καὶ οὐχὶ ὅπως μεθυσθῶσι. 4) Ὅ,τι τείνει νὰ ἀποδείξῃ τὸν εἰδικὸν χαρακτῆρα τοῦ εἴδους τούτου τῆς ὑπὸ μορφὴν συμφορήσεως δηλητηριάσεως εἶναι τοῦτο, ὅτι πάντα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον κυρίως στάδιον φαινόμενα, ἀφανίζονται ἐξ ἑαυτῶν ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ αἰτίου. 5) Πάντα τὰ νοσήματα ἐκεῖνα τὰ ὀξέα ἢ χρόνια τὰ προσβάλλοντα τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ὧν ἡ αἰτιολογία δυσεύρετος, δυνατὸν ἅπαξ ἐπὶ δέκα νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἄλλην αἰτίαν ἐκτὸς τῆς ἀπὸ ἐτῶν τινων ἐπὶ ὥραν ἢ ὥρας διαμονῆς ἐντὸς τῆς θερμῆς καὶ ἠλλοιωμένης τῶν καφενείων ἀτμοσφαίρας. 6) Τῆς γενικῆς τῶν παραφρόνων παραλύσεως εἰσβαλλούσης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ συμφορήσεως, καὶ τῆς τῶν καφενείων ἀτμοσφαίρας ὁδηγούσης συχνάκις, ἔστω καὶ διὰ μακροῦ, εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο, μετὰ λόγου δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν, ἂν ἡ περίστασις αὕτη δὲν ἐξηγῇ, τοὐλάχιστον μέχρι τινὸς, τὴν μεγάλην συχνότητα τῆς γενικῆς ταύτης παραλύσεως παρὰ τοῖς ἀνδράσι, καὶ τὴν σπανιότητα αὐτῆς παρὰ ταῖς γυναιξί.»

ΑΘΗΝΗΣΙ.—ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 14.